

Lovec

XLVII. LETNIK ŠT. 3 JUNIJ 1964

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

King-
Radeljski,
RMSK-609

Lastnik
Josip
Hronek,
Maribor,
Gospo-
svetska 37

Foto
Foto J. Hronek

Pred pričetkom skupščine

Foto B. Krže

Skupščina Zveze lovskih organizacij Jugoslavije

France Cvenkel

V Portorožu, lepem slovenskem obmorskem letovišču, je bila v soboto, 18. aprila 1964 skupščina Zveze lovskih organizacij Jugoslavije (ZLOJ), doslej imenovane Glavna lovska zveza Jugoslavije (GLZ), ki so se je udeležili delegati iz vseh naših republik. Skupščini so prisostvovali tudi zastopnik Zveznega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo **dr. Savo Čučković**, sekretar republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo **ing. Janez Perovšek**, predsednik Občinske skupščine Piran **ing. Zlatko Pajk**, zastopnika Tržaškega lovskega kluba iz Trsta **Karel Mikolj** in **Anibal Drobnig**, sekretar Jugoslovanske kinološke zveze (JKS) **Radovan Zec** in drugi.

Prejšnji dan popoldne je bila — prav tako v Portorožu — kot zadnja priprava na skupščino tudi seja upravnega odbora GLZ. Sejo je vodil predsednik GLZ in predsednik Izvršnega sveta SR Srbije, tovariš **Slobodan Penezić**. Slovenijo so v tem odboru v zadnji dveletni mandatni dobi zastopali

dr. Jože Benigar, general-podpolkovnik **Rado Pehaček** in **ing. Marko Bulc**.

Skupščina GLZ se izmenoma vrši vsakokrat v drugi republiki. Letos je bila na vrsti Slovenija. Ob otvoritvi so delegati, člani upravnega in nadzorega odbora ter ostali navzoči počastili z enominutnim molkom **ing. Dimka Saltanskega**, večletnega člana upravnega odbora GLZ in upravnega odbora Lovske zveze Makedonije, ki je pri potresu v Skopju našel smrt pod ruševinami. Iz poročil in razprave na skupščini, ki je zasedala v portoroški kinodvorani, je bilo razvidno, da so lovske organizacije Jugoslavije v zadnjem času dosegle v organizacijskem pogledu in pri gojitvi divjadi dokajšnje uspehe. Zveza lovskih organizacij Jugoslavije povezuje 6 republiških in 2 pokrajinski (Vojvodina in Kosmet) lovski zvezi in preko njih 2090 lovskih društev oziroma družin z nad 100 000 člani. Število članstva se je v zadnjih dveh letih povečalo za okoli 5 000. Člani lovskih organizacij imajo 29 600 pasemskih psov, to je 86,5 % vseh pasemskih psov v Jugoslaviji. Zveza lovskih organizacij Jugoslavije je včlanjena v Mednarodnem lovskem svetu (CIC), ki ima svoj sedež v Parizu.

Preteklo dveletno obdobje karakterizira vse bolj intenzivno delo lovskih organizacij na področju družbenega upravljanja lovišč. Gojitev divjadi postaja vse bolj sistematska in načrtna. V številnih fazanerijah Jugoslavije je letna proizvodnja fazanjih jajc nad 600 000, medtem ko je bila še pred tremi leti izpod 300 000. V Vojvodini so imeli vidne uspehe s prezimovanjem jerebic. V zadnjih dveh hudih zimah so odlovili in uspešno prezimili nad 110 000 jerebic. Zanimanje za našo živo divjad je v zahodnih evropskih deželah veliko, vendar je izvoz žive divjadi zaradi zadnjih hudih zim ostal pod planom. Izvoženo je bilo 22 000 živih zajcev in 4 000 jerebic. Lovski turizem v Jugoslaviji se je posebno povečal po nastopu Jugoslavije na mednarodni lovski razstavi v Firencah leta 1961. Priliv deviz iz inozemskega lovskega turizma se je v zadnjem lovskem letu nasproti prejšnjemu podvojil in s tem zlasti prispeval k povečanju turizma nasploh. Razvoj lovskega turizma se bo lahko še povečal, vendar je treba vedeti, da ima širjenje turizma tudi svoje meje. V propagandne namene je GLZ pred kratkim izdala »Lovski vodič po Jugoslaviji« — v srbohrvatskem, italijanskem, francoskem in nemškem jeziku. Pred kratkim je Lovska zveza Srbije dala izdelati kratkometražni barvni lovsko propagandni film »Po lovskih stezah«, ki so ga pokazali v odmoru tudi na skupščini v Portorožu. Letos v

Delovno predsedstvo. Od leve na desno: Tine Remškar, podpredsednik LZS; Pero Trutin, sekretar Zveze lov. organizacij Jugoslavije in Slobodan Penezić, predsednik Zveze; dr. Zlatan Sremec, podpredsednik Lovske zveze Hrvatske

Foto »Istra«

Na skupščini

Foto »Istra«

oktobru bo v Firencah zopet mednarodna lovska rastava v večjem obsegu, na kateri bo ponovno sodelovala tudi Jugoslavija. Skupščina je za pripravo te razstave imenovala poseben odbor ter v ta namen predvidela tudi finančna sredstva.

Vsaka republiška lovska organizacija je do nedavna izdajala svoje glasilo, na Hrvaškem »Lovački vjesnik«, v BiH »Lovački list«, v Srbiji »Lovac«, v Makedoniji »Lovec«, v Črni gori »Lov i ribolov« in v Sloveniji »Lovec«. Ker je v Vojvodini začel izhajati v cirilici štirinajstdnevnik »Lovačke novine«, katerega naklada je narasla na 60 000 izvodov, so nekatere prej navedene lovske revije — zlasti v republikah, kjer je v rabi cirilica — prenehale oziroma pričele bolj poredko izhajati. Zveza lovskih organizacij oziroma Glavna lovska zveza izda vsako leto še posebno lovsko revijo.

Razen z literaturo se lovci strokovno izobražujejo tudi v lovskih tečajih. Lovstvo je obvezen predmet na srednjih gozdarskih šolah in gozdarskih fakultetah. Veterinarska fakulteta v Zemunu je posebej specializirala prvih 15 inženirjev gozdarstva, agronomije in veterine za posebne lovske strokovnjake. Po ukinitvi instituta GLZ za znanstveno raziskovalno delo v lovstvu posamezne lovske organizacije sedaj dajejo v izdelavo svoje znanstveno raziskovalne teme v glavnem gozdarskem inštitutu v Zagrebu in Ljubljani (IGLGS).

Zveza lovskih organizacij Jugoslavije ima svoje prostore v Beogradu v »Lovskem domu«, ki je bil dograjen pred nekaj leti. V njem imajo svoje prostore tudi »Lovska zveza Srbije, Beograjsko lovsko društvo, Zveza športnih ribičev in Poslovno združenje sladkovodnega ribištva. Lovska restavracija v domu je pod upravo Beograjskega lovskega društva, ki za proti-uslugo letno odplačuje 3,400 000 din na račun dolga, ki je še na stavbi.

V razpravi na poročilo o dosedanjem dvoletnem delu je bilo posebej poudarjeno:

da odgovornost za ohranitev divjadi leži tudi na kmetijstvu in gozdarstvu, ki naj bi zato nosila del finančnih bremen za znanstveno raziskovalno delo; da morajo lovske organizacije vzpostaviti boljše in tesnejše odnose z občinami, slednje pa bi morale biti tudi same čimbolj zainteresirane na razvoju lovstva;

da naj se področne lovske zveze oziroma lovske skupnosti formirajo predvsem na osnovi geografsko-ekonomskih pogojev;

da je za doseg gojitvenih ciljev potrebno v prvi vrsti sodelovanje osnovnih lovskih organizacij, ki upravljajo po strukturi enaka lovišča.

Najvažnejša točka na skupščini je bil predlog novega temeljnega zakona o lovstvu SFRJ. Zveza lovskih organizacij si že pet let prizadeva, da bi dobili nov naprednejši temeljni lovski zakon, saj sedanji iz leta 1947 ne ustreza več stopnji našega družbenega razvoja. GLZ je izdelala v zadnjem času več osnutkov, nekaj pa jih je napravil tudi zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. Skupščini v Portorožu je bil predložen predlog zakona, izdelan na osnovi zadnjih pripomb lovskih organizacij iz vseh republik. Predlog ima 8 poglavij in 40 členov. Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo pa je izdelal svoj predlog. V razpravi je bilo poudarjeno, da 19. člen predloga, ki ga je sestavil zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, ne ustreza lovskim organizacijam, ker pri dodeljevanju lovišč daje prednost kmetijskim in gozdarskim organizacijam.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je naše lovstvo možno dvigniti na višji nivo predvsem s pomočjo lovske organizacije. Nadaljnji razvoj lovstva naj gre

Predsednik Slobodan Penezić (desno) in sekretar Pero Trutin na seji upravnega odbora GLZ, 17. IV. 1964 v Portorožu

Foto R. Bradaškja

zato preko lovskih organizacij, saj to upravičujejo dosedanja njihovi uspehi. Sklep skupščine je bil, da bodoči izvršni odbor Zveze stopi ponovno v stik z zveznim sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo ter naj skuša vskladiti različna gledanja v smislu skupščinske razprave.

Skupščina je sprejela tudi nov statut Zveze, s katerim lovska organizacija kot ena izmed prvih prilagaja svoje delovanje novi ustavi. Statut ima 4 poglavja in 26 členov. Določa naloge Zveze in njenih organov ter ureja odnose z lovskimi organizacijami. Po statutu se Glavna lovska zveza Jugoslavije preimenuje v Zvezo lovskih organizacij Jugoslavije, ker je njena funkcija predvsem povezovanje in vsklajevanje delovanja sicer samostojnih republiških in pokrajinskih lovskih organizacij. Zveza lovskih organizacij Jugoslavije zastopa interese lovcev pred organi federacije ter pred mednarodnimi organizacijami in forumi. V bodoče Zveza ne bo imela več upravnega odbora, ampak manjši izvršni odbor. Pri volitvah je bil za bodočo mandatno dobo, ki ne bo več dveletna, ampak triletna, izvoljen 17 članski izvršni odbor. Ta iz svoje srede izvoli 5 članski sekretariat, ki opravlja posle, poverjene od izvršnega odbora.

Poračun za lovsko leto 1964/65 predvideva 18,153 000 din dohodkov in enako izdatkov. Največja izdatka sta predvidena za mednarodno lovsko razstavo v Firencah in znanstveno raziskovalno delo v lovstvu. Članarina republiških lovskih zvez za vsakega njihovega člana Zvezi lovskih organizacij Jugoslavije ostane nespremenjena, to je letno po 50 din na člana. Prav tako ostane v nespremenjeni višini prispevek Zvezi Jugoslavije od vsake uplenjene in odlovljene divjadi.

S skupščine sta bili odposlani pozdravni brzojavki našemu prvemu lovcu, **predsedniku SFRJ tovarišu Titu** in **predsedniku skupščine SR Slovenije tovarišu Ivanu Mačku**.

Za predsednika Zveze lovskih organizacij Jugoslavije je bil z navdušenjem ponovno izvoljen **Slobodan Penezić**, predsednik Izvršnega sveta SR Srbije. Za podpredsednika Zveze je bil izvoljen **generalpodpolkovnik Rudj Petovar** in za sekretarja **Pero Trutin**. V izvršnem odboru Zveze lovskih organizacij Jugoslavije bosta Slovenijo zastopala **dr. Jože Benigar** in **Mitja Vošnjak**. Za predsednika nadzornega odbora Zveze je bil izvoljen **generalpodpolkovnik Rado Pehaček**. Ko se je predsednik Penezić zahvalil za izvolitev, je rekel, da je naloga Zveze oziroma njenega izvršnega odbora delati predvsem za sprejem novega temeljnega zakona o lovstvu, še uspešneje vsklajati delovanje lovskih organizacij v državi in se še bolj angažirati za čimvečji stalež divjadi v naših loviščih.

Lovska družina

France Cvenkel

(Nadaljevanje)

IV.

Članstvo

Lovsko zvezo Slovenije je vedno živoanimalo, čeprav le posredno, vprašanje članstva v naših osnovnih lovskih organizacijah. Glas s terena okrog tega vprašanja je često odmeval v pisarni ter na sejah izvršnega in upravnega odbora LZS. Zato smo v okviru naše razprave obiskali nekaj lovskih družin in se pogovorili tudi o tem problemu. V glavnem so zastopniki LD usmerili svoje razglabljanje okrog vprašanj: kdo naj bo član LD ter koliko in kakšno članstvo naj ima LD?

Namen tega razpravljanja je bil in je ugotoviti, kaj bi bilo pri nadaljnjem razvoju naše lovske organizacije tudi glede tega potrebno izboljšati in popraviti. Povzetek mnenj zastopnikov lovskih družin, s katerimi smo govorili, je naslednji:

Sedaj še veljavni zakon o lovu — 17. člen — pravi, da državljani lahko postane član LD, če ima orožni list, kadar pa kandidat za člana LD želi dobiti orožni list, pa odsek za notranje zadeve pri občinski skupščini zahteva od LD uradno izjavo, da je prosilec njen član. 18. člen pravilnika za izvajanje zakona o orožju namreč pravi, da se orožni list za nošenje praviloma izda tistemu, ki je član lovske organizacije. Pravilno je, da je izdajanje orožnih listov postavljeno na ostrino in po načelu, da naj lovsko orožje nosijo tisti, ki ga uporabljajo — torej lovci, člani lovske organizacije. Nakazano nasprotje pa je verjetno le navidezno, kajti zakon o orožju v 10. členu ne izključuje nabavnega dovoljenja nečlanom lovskih družin. Pravilnik za izvajanje zakona o orožju, ki je izvršilni predpis, tudi ne izključuje orožnega lista za nečlana LD. Kljub temu se je pokazala potreba, da se vskladi zakon o orožju s svojim pravilnikom, zakon o orožju pa naj obdrži sedanje določilo, da ne pridemo ponovno do članov LD, ki ne bi imeli dovoljenja nositi lovsko puško.

V 6. členu enotnih pravil LD so določila, ki so potrebna razširitve ali razlage. Lovska družina po tem členu *lahko* odkloni sprejem v članstvo tistemu, ki je bil izključen iz lovske družine, odkloni (torej obvezno) pa sprejem tistemu, ki je bil sodno obsojen zaradi nezakonitega lova in tistemu, ki je bil kaznovan zaradi prekrška po zakonu o lovu ali po zakonu o posesti in nošenju

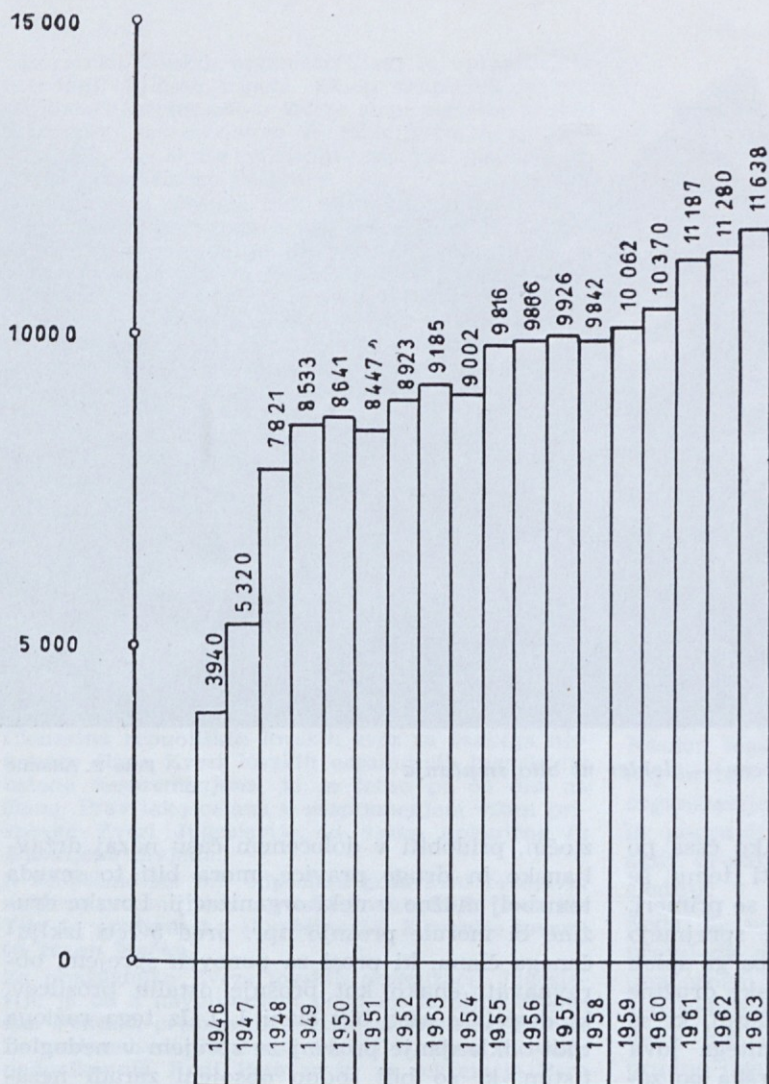
Zelenica v Karavankah, eldorado ruševcev — dokler ni bilo smučanja

Foto P. Adamič

orožja. Tu se poraja vprašanje, koliko časa po kaznovanju se lovska družina proti temu še lahko poslužuje teh določil. Dogajajo se primeri, da nekatere LD izključenega člana sprejmejo nazaj že po enem letu, nekatere LD pa ga sploh odklonijo za stalno. Za stalno pa lovske družine navadno odklanjajo prošnje vsem tistim, ki so bili sodno obsojeni zaradi nezakonitega lova ali pa so bili kaznovani zaradi prekrška po zakonu o lovu ali po zakonu o posesti in nošenju orožja. Lovska družina naj izključenega člana ne bi ponovno sprejela po preteku najmanj treh let. Zakaj? Če je član LD za manjši prekršek kaznovan s prepovedjo lova, ki po pravilih lahko traja do enega leta, če član, ki je bil po 10. členu pravilnika za opravljanje lovskih izpitov črtan iz članstva, zato ker ni opravil lovskega izpita, sme ponovno vstopiti v lovsko organizacijo po dveh letih — potem naj bi izključenega člana lovske družine smele ponovno sprejeti šele po preteku treh let. Dogajajo se tudi primeri, da nekoga, ki je bil izključen iz LD, takoj sprejme sosednja ali kaka druga lovska družina, ki je ali pa ni obveščena o prosilčevi kazni. Prav bi bilo, da izključenega prosilca tudi druga lovska družina ne sprejme pred pretekom treh let kazni. (Kaj pa s tistimi, ki so člani še ene LD?) Po drugi strani pa je nepravilno, da se nekatere LD dobesedno držijo določila tega člana in morda pred 10-timi leti izključenega prosilca, ki mu od izreka kazni v lovskem oziru sicer ni kaj očitati, odklonijo z utemeljitvijo, da je bil pač nekoč izključen iz LD. Če ima v naši družbi npr. možnost vsakdo, ki je zakrivil tudi večji

zločin, pridobiti v določenem času nazaj državljske in druge pravice, mora biti to seveda tem bolj možno v neki organizaciji. Lovske družine bi morale prošnjo npr. pred 5 leti izključenega člana, ki prosi za ponoven sprejem, obravnavati enako kot prošnje ostalih prosilcev, ki doslej še niso bili člani LD. Iz tega razloga tudi odklanjanje prošenj za sprejem v nedogled tistim, ki so bili sodno obsojeni zaradi nezakonitega lova ali pa so bili kaznovani zaradi prekrška po zakonu o lovu oziroma zakonu o posesti in nošenju orožja, ne bi bilo pravilno. Vsi, ki so bili kaznovani po navedenih zakonih, so jih lovske družine tudi izključile. Njihove prošnje za ponoven sprejem naj bi LD obravnavale po preteku treh do petih let enako kot prošnje drugih prosilcev. Razpon dveh let naj bi bil zato, ker so tudi izrečene kazni oz. kazniva dejanja po teži različna.

V prejšnjem delu naše razprave smo že omenili stališče nekaterih LD, da naj bi bilo članstvo v lovski organizaciji omogočeno slehernemu državljanu, vendar pod določenimi pogoji, ki naj bodo načelno določeno predpisani v zakonu, konkretizirani pa v pravilih. Omejitev števila članstva, ki jo sedanji lovski zakon dopušča, naj bi odpadla, zaostriti pa je treba kriterij pri sprejemanju in lovskih izpitih. Do tega so lovske družine upravičene, ker upravljajo lovišča in v njih z divjadjo, ki je splošno ljudsko premoženje. Za upravljanje so odgovorne družbi. Pogoj za dobro gospodarjenje pa je dobro članstvo. Vsak, ki ima veselje do streljanja, pač še ne more biti lovec. Kandidat mora imeti moralne kvali-

Število članov lovskih družen
Slovenije

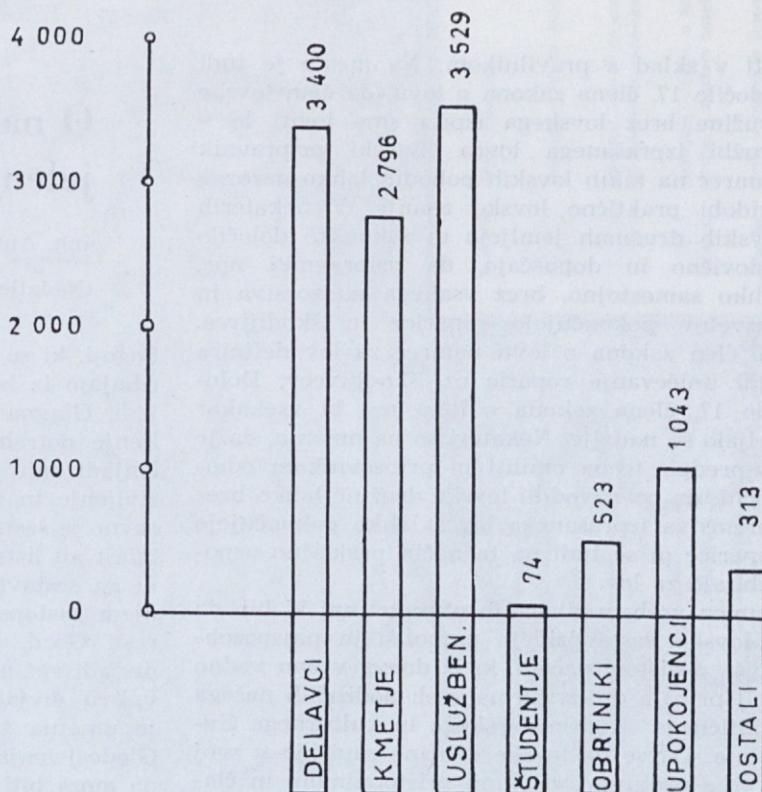
(Iz statistike LZS)

fikacije za lovca. S tega vidika je najbrž na mestu določilo 6. člena enotnih pravil, da LD lahko odkloni sprejem tistemu, za katerega meni, da nima moralnih kvalifikacij za lovca. Moralne kvalifikacije — širok in često nejasen pojem! Vsako sumničenje mora tu seveda odpasti. Toda moralnih kvalifikacij za člana LD nima npr. kmetovalec, ki je namenoma uničeval fazanja gnezda, nima šofer, ki na cesti z avtomobilom lovi zajce, nima tisti, ki javno v gofikacije za lovca. S tega vidika je najbrž na mestu določilo 6. člena enotnih pravil, da LD lahko odkloni sprejem tistemu, za katerega stilni ali drugod propagira uničevanje divjadi, česar pravi lovec — gojitelj ne bi nikdar storil. Četudi storilci za taka dejanja ne bi bili sodno kaznovani, a obstojajo priče, ki lahko to potrdijo, prosilec nima moralne kvalifikacije za lovca. Moralnih kvalifikacij za lovca tudi nima tisti, ki ga vidimo vedno okrog hiše in po vrtovih, kako z zračno puško zalezuje ptice, pozimi pa ob njegovi hiši in na vrtu ni najmanjšega znamenja, da bi pticam nudil pomoč. Kdor nasploh

kaže negativen odnos do narave, tudi do divjadi ne bo nič drugačen.

Po 15. členu zakona o lovu nihče ne sme biti član več kot dveh družen, 6. člen pravil LD pa pravi, da se sprejem v članstvo lahko odkloni tistemu, ki je član sosedne lovske družine. Res je, da dobrih članov ni nikdar preveč, toda vprašanje je, če nekdo more svoje naloge zlasti v zadnjem času zadovoljivo opravljati v dveh lovskih družinah, ko programi LD postajajo vedno zahtevnejši. Danes, ko lovske družine s formiranjem lovskih skupnosti prehajajo iz svojih ožjih mej na poprišče širšega sodelovanja s sosednimi družinami, predlagajo nekateri sprejem načela, da nihče ne bi mogel biti član dveh sosednjih LD, še več, vsakdo bi mogel biti član samo ene lovske družine in to kjer koli v Sloveniji. Ne samo, da bi vsak član lahko bolje opravljal svoje naloge v eni lovski družini, spričo prenapolnjenosti nekaterih LD z ozirom na površino (kar je do neke meje tudi treba upoštevati) bi se našlo še precej »praznih« mest. S tem pa nikakor ne bi smeli članov zapreti

*Socialni sestav članstva
lovskih druţin Slovenije v
lovskem letu 1962/63
(Iz statistike LZS)*

v meje enega lovišča, treba bi jim bilo dati več možnosti gostovanja oziroma domačega lovskega turizma v drugih različnih loviščih, na lovu na divjad, ki je nimajo v svojem matičnem lovišču. V ožjem smislu bi bilo to možno uresničiti že v okviru lovske skupnosti, v širšem — v merilu republike — pa v nadaljnjem razvijanju tovariškega sodelovanja lovskih druţin, ki upravljajo po strukturi povsem različna lovišča. Če smo odkriti, je sedanje članstvo še v drugi LD le neke vrste gostovanje.

Po 15. členu zakona o lovu mora imeti vsaka lovska družina najmanj 8 članov. Morda je leta 1954, ko je bil ta zakon sprejet, to število še zadoščalo. Danes, po mnenju večine vprašanih, gotovo ne več, ker naloge lovske družine pri gojitvi divjadi postajajo vse večje. Prevladovalo je tudi že splošno mnenje, da se lovišča — ohišnice s 1000 do 2000 ha združijo. Nižinskega lovišča s 3000 ha in hribskega s 4500 ha in visokogorskega s 6000 ha pa 8 članov ne more zadovoljivo upravljati. Koliko članov najmanj ima LD, naj odloča lovišče s svojimi gojitvenimi nalogami. Številu članstva navzgor pa ne bi postavili meje. Za gojitev je vedno dovolj dela in vedno premalo sredstev. Kljub temu pa bi bilo treba upoštevati načelo, da lovišče praktično prenese najvišje število lovcev le do neke meje, kajti možno je odstreliti le toliko, kolikor ni v škodo z bonitiranjem določenemu fondu divjadi.

Novo sprejeti član LD mora opraviti lovski izpit. Od leta 1955, ko je bil sprejet pravilnik za

opravljanje lovskega izpita, se predmetnik kot tudi okvirni program zahtevane snovi bistveno ni spremenil. Nekateri predmeti se na izpitih celo ne sprašujejo. Medtem pa se na drugih področjih zahteve po kvaliteti in kvantiteti znanja na splošno večajo. Poglejmo naše učne načrte najrazličnejših šol in tečajev! Kako se je zaostрил npr. kriterij ocenjevanja pri izpitih za voznike motornih vozil! V zvezi s tem je bil stavljen predlog, da bi tudi pri lovskih izpitih kriterij zaostrial, kjer ga še niso in — kar je pomembno: učni program bi bilo treba razmeram primerno korigirati in razširiti, nekatere veščine (streljanje, iztrebljanje divjadi itd.) pa bi morali kandidati pokazati tudi praktično. S tega vidika se nekateri ogrevajo za predlog komisije za strelstvo pri LZS, da naj se na lovskih izpitih uvede obvezna preizkušnja v streljanju. Predvsem pa je na mestu sklep LZS, da je celoten pravilnik za opravljanje lovskih izpitov treba popraviti, oz. dopolniti. Ob tej priložnosti bi opozorili na manjšo neskladnost: pravila LD v 9. in 12. členu zahtevajo, da mora član v dveh letih položiti lovski izpit, pravilnik za opravljanje lovskega izpita pa v 10. členu pravi, da je treba lovski izpit opraviti v dveh letih po preteku prvega leta pripravniške dobe. Ali velja določilo iz pravil ali pravilnika? Na vsak način pravilnika, ker ga je izdala LZS s potrditvijo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS in državnega sekretarja za notranje zadeve LRS. Določilo v pravilih je torej treba spra-

viti v sklad s pravilnikom. Na mestu je tudi določilo 17. člena zakona o lovu, da član lovske družine brez lovskega izpita sme loviti le v družbi izprašanega lovca. Lovski pripravnik namreč na takih lovskih pohodih lahko nazorno pridobi praktično lovsko znanje. V nekaterih lovskih družinah jemljejo to zakonsko določilo polovično in dopuščajo, da pripravniki npr. lahko samostojno, brez vsakega nadzorstva in nasvetov pokončujejo roparice in škodljivce. 24. člen zakona o lovu namreč za lov definira tudi uničevanje roparic oz. škodljivcev. Določilo 17. člena zakona o lovu naj bi vsekakor veljalo še nadalje. Nekateri so pa mnenja, da je ta predpis treba omiliti in pripravnikom omogočiti, da po navodilu lovske družine lahko brez spremstva izprašanega lovca lahko pokončujejo roparice in se tudi na ta način praktično usposabljaajo za lov.

Namen vseh predlaganih ukrepov naj bi bil, da v lovske vrste pridejo najboljši in najsposobnejši, po istem načelu, ki iz dneva v dan vedno bolj prihaja do izraza na vseh področjih našega političnega — gospodarskega in kulturnega življenja. Da se pa lovske družine zapirajo v svoj krog s pretirano visokimi pristopninami in članarinami, s tem ne izbirajo članov po kvaliteti, ampak bolj po finančnih možnostih posameznikov, kar ni v skladu z našim gledanjem na udejstvovanje v lovstvu in z načelom naše družbene ureditve.

Po pravilih imamo v lovskih družinah člane (z opravljenim lovskim izpitom) in člane-pripravnike (brez opravljenega lovskega izpita). V praksi pa imajo v nekaterih lovskih družinah tudi častne člane. Glede častnega članstva je mnenje pri obiskanih lovskih družinah deljeno. Prvi menijo, da naj lovske družine ne bi imele častnih članov. Pravijo, da je zaslužnim starim lovcem treba dati pohvale oziroma diplome, odlikovanja in druga priznanja, člani lovskih družin pa več ne morejo biti, ker fizično niso več kos številnim nalogam. Če želijo prejemati »Lovec«, naj se nanj naročijo kot nečlani oz. naj zaprosijo pri Republiški lovski zvezi za neposredno članstvo (6. člen pravil LZS). Drugi so pa mneja, da so zaslužni stari lovci često tako navezani na lovišče in lovske tovariše, da bi jim odstranitev iz lovske družine skrajšala življenje za nekaj let. Zato naj bi ostali še naprej v LD kot častni člani, ki so oproščeni nekaterih dolžnosti, lovska družina pa zanje lahko plača določene dajatve. Eden ali dva častna člana v številni lovski družini z večjim loviščem tudi ne predstavlja bistvenega bremena.

*

Nanizal sem poglede zastopnikov nekaterih lovskih družin. Okrog vprašanja članstva je še več problemov, pa tudi različnih gledanj. Upam torej, tovariši lovci, da se boste javili k razpravi.

(Se nadaljuje)

O naši jelenjadi

Ing. Anton Simonič

(Nadaljevanje)

Pogoji, ki so za uspešno gojitev jelenjadi nujni, izhajajo iz lastnosti in načina življenja te divjadi. Glavna značilnost jelenjadi je, da za življenje potrebuje obsežne strnjene gozdove. Jelenjadi daje gozd večino tega, kar potrebuje za življenje in to v tem večji meri, čim bolj naravno je sestavljen. Manj bistveno je, ali je gozd iglast ali listnat; važno je le, da drevesne vrste, ki ga sestavljajo, ustrezajo rastišču in da je v njem zastopana tudi zeliščna in grmovna podrast. Gozd, ki ustreza svojemu rastišču, nudi divjadi več možnosti za življenje in je tudi proti vplivu divjadi mnogo odpornejši od gozda, ki je umetna tvorba in za rastišče ni primeren. Glede jelenjadi pa moramo še enkrat poudariti, da mora biti gozdna površina razen vsega ostalega še obsežna in strnjena. To pomeni, da je jelenjad mogoče res uspešno gojiti le na površini, ki zajema nekaj 10 000 ha nepretrganega gozda. Tega naj se spomnijo lovci, ki bi gojili jelenjad v svojem lovišču, če le ne bi bila »prehodna«. Za gojenje jelenjadi bi v svojem lovišču, ki meri kakih bore 3000 ha gozda, določili morda celih 1000 ha, kar po njihovem mišljenju predstavlja že celo pokrajino, za jelenjad pa ozko parcelo. Jelenjad seveda noče upoštevati želja svojih gojiteljev in prehaja s površin, ki so zanj določene tudi na vse ostale, ne glede na želje lovcev in lovske meje. Zato je izločanje majhnih površin za gojitev jelenjadi v okviru enega lovišča nesmiselno. Uspešna gojitev jelenjadi po naravnih načelih, ki ustrezajo njenemu načinu življenja, je možna le na velikih zaokroženih površinah, omejenih z jasnimi mejami, ki naj po možnosti predstavljajo vsaj delno oviro, preko katere jelenjad ne gre rada. Na majhnih površinah lahko zadrži jelenjad le obora, za katero pa menim, da nima ničesar skupnega s cilji, ki naj bi jih v prvi vrsti zasledovalo naše lovstvo, namreč ohraniti divjad čim bolj naravno v naravnem okolju. Le lov naravno živeče divjadi je v ponos tistemu, ki jo je znal tako ohraniti. Zdi se mi, da je prav doprinos k varstvu narave ena največjih etičnih vrednot lovstva. Obora je opravičljiva le tedaj, če drugega izhoda ni in če imamo na izbiro popolno iztrebljenje divjadi ali pa oboro. Morda je nujno zapirati v oboro jelenjad v nekaterih deželah, kjer je zaradi zoženega življenjskega prostora drugače ni mogoče ohraniti. Pri nas pa smo zaenkrat še daleč od tega in če bomo

pametni ter se znali učiti iz izkušenj drugih, tako daleč tudi ne bomo prišli.

Jelenjad se po načinu življenja bistveno loči od srnjadi. Opazovanja in raziskave so dognale, da obsega življenjski prostor kosa srnjadi 70 do 120 ha gozda in da je mogoče minimalni stalež srnjadi uspešno gojiti na površini kakih 600 do 1200 ha gozdne površine, odvisno od tega, koliko hrane srnjad na tej površini najde. Akcijski radij srnjadi je kakih 900 do 1500 m (St. Mottl, Ulbricht). Nasprotno pa jelenjad potrebuje neprimerno večje površine. Iz gosto naseljenih evropskih dežel so sicer znani primeri, da bolj ali manj uspešno goje jelenjad tudi na površinah nekaj tisoč ha. Življenje teh staležev pa je daleč od naravnega načina življenja, ki ga jelenjad živi na velikih strnjenih površinah, ki zajemajo gozdove celih pogorij. Pomisliti moramo le na premike jelenjadi v raznih letnih časih. Jelenjad ima letna prebivališča, kjer se zadržuje v pomladanskih in poletnih mesecih, in zimska prebivališča, kamor se v pozni jeseni umakne pred snegom, da bi v njih prebila zimo. Znano je, da so na primernih krajih zbirališča košut v času roka v jeseni, spomladi pa zopet košute iščejo primerne tihe predele v gozdovih za poleženje mladičev. Jelenjad gre v eni sami noči na pašo tudi nekaj kilometrov daleč in se v isti noči zopet vrne v predel, kjer preživi dan. Že sam način življenja jelenjadi torej izključuje možnost gojiti jelenjad na majhni površini. Za tako majhno površino pa lahko štejemo tudi izolirano površino lovišča ene lovske družine. Sele v naravno zaokroženo celoto, na primer neko pogorje z južnimi in severnimi pobočji in gozdovi v dolinah, lahko vzamemo za rastišče dnoločenega staleža jelenjadi. Čim več takih zaokroženih enot-rastišč posameznih staležev jelenjadi — meji druga na drugo in tvori skupaj obsežno območje jelenjadi, tem bolj naravno bo jelenjad na tej površini živel, tem uspešnejša bo gojitev in tem zanimivejši bo tudi lov nanjo. Raziskovanja so pokazala, da se v okviru vseh staležev, ki žive na veliki površini, izravnavajo tudi razlike v starostnih razredih, ki sestavljajo posamezne staleže. Le tam se približujejo naravni sestavi ter se v poprečju na veliki površini približa razmerje zrelih jelenov proti zrelim košutam idealnemu naravnemu razmerju 1 : 1,2 (dr. A. Bubenik). Na velikih strnjenih površinah, kjer živi več staležev jelenjadi, je narava sama poskrbela tudi za najučinkovitejšo osvežitev krvi. Saj je znano, da jeleni v času roka prepotujejo pri iskanju košut na desetine in desetine kilometrov.

Iz vsega tega sledi, da mora smiselna rajonizacija jelenjadi določiti primerno razsežne predele kot območja za gojitev jelenjadi. Na teh obsežnih območjih naj bi imeli staleži jelenjadi med seboj nepretrgan stik, ki jim zagotavlja način življenja, kar najbližji tistemu iz časov, ko je-

lenjadi življenjskega prostora še ni krojil človek. S stališča ostalih gospodarskih panog, zlasti kmetijstva in gozdarstva pa pomeni zmeren stalež jelenjadi, enakomerno razporejen po veliki površini, manjše škode, ki nikoli ne postanejo gospodarsko nevzdržne.

In kako je z jelenjadjo pri nas v Sloveniji? Jelenjad živi pri nas v treh velikih, med seboj ločenih nahajališčih. Prvo največje in najpomembnejše nahajališče zajema gozdove od Nanosa in Snežnika ter se preko Krima, Mokreca in gozdov Loškega potoka povezuje s Kočevskimi gozdovi. Jelenjad naseljuje to območje različno gosto. Iz centrov naseljenosti prodira v obrobne predele in iz leta v leto širi svoje območje bolj ali manj hitro v vseh smereh. Tako s Snežnika in Javornikov prodira jelenjad na Nanos in Hrušico, na jug pa v gozdove Gorskega kotarja preko meje naše republike. Iz Velike in Male gore se širi jelenjad proti vzhodu. Še pred nekaj leti je bila v Kočevskem Rogu jelenjad kaj redka, danes pa ni nič manj pogosta kot v Mali in Veliki gori. Pač pa je prodrla preko Roga dalje proti Beli krajini in celo v Gorjance. Jelenjad se širi tudi proti severu in posamezni jeleni prihajajo prav v Zasavsko hribovje, v Kum, Jatno in druge gozdove.

Drugo nahajališče jelenjadi so gorski gozdovi Karavank in Kamniških planin. To nahajališče sega od ljubeljske ceste preko Jelendola, Kokre in Jezerskega čez gozdove Krvavca v dolino Kamniške Bistrice. Sem lahko prištevamo tudi jelenjad, ki se zadržuje po gozdovih okoli Korenjskega sedla. Čeprav ta jelenjad iz Kokre in Jelendola, ki se je razširila tudi na severno stran Karavank in iz Koroškega prišla bolj zahodno zopet na njihova pobočja. V tem predelu je bila leta 1959 zgrajena 5900 ha velika obora za jelenjad, ki je zadela središče tega nahajališča z Jelendolom in delom Kokre. Jelenjad iz teh predelov ne osvaja novih površin tako naglo kot ona iz gozdov na visokem Krasu, a se kljub temu počasi in vztrajno širi proti vzhodu v gozdove Menine planine.

Tretje nahajališče jelenjadi so gozdovi Pohorja. Tu je središče jelenjadi Rdeči breg, od koder se širi proti jugu in zahodu ter celo preko Drave na sever v Kozjak.

Nekaj let že se stalno zadržujejo skupinice jelenjadi tudi na Pokljuki in Jelovici.

Tako približno izgleda sedaj slika razširjenosti jelenjadi pri nas. Naša naloga je odgovoriti na vprašanje, kje jelenjad gojiti, v kateri smeri njeno širjenje podpirati in kje ga zavreti.

Brez dvoma ima najboljše pogoje za življenje jelenjad v prvem nahajališču, v gozdovih na visokem Krasu od Nanosa do Kočevja. To jelenjad lahko imenujemo res našo, saj iz teh gozdov ni bila nikoli povsem iztrebljena in se je pozneje dovedena tuja jelenjad zlila z avtoh-

Drugi najmočnejši jelen v Sloveniji, uplenjen po vojni na Snežniku

Foto L. Jurca

tono jelenjadjo v poseben tip jelena, prilagojenega rastišču, na katerem živi. Kvaliteta te naše jelenjadi je odlična. Trofeje z oceno preko 200 točk niso nobena redkost. Leta 1961 je bil v Jelenovem žlebu uplenjen jelen z 9 kg težkim rogovjem, ki je doseglo oceno 224,34 točke, kar pomeni, da spada to rogovje med vrhunske trofeje v svetovnem merilu. To je najmočnejši znani jelen v Sloveniji po 1. svet. vojni. Obširni gozdovi, ki jih na območju visokega Krasa naseljuje jelenjad, ji nudijo tudi pozimi razmeroma dovolj hrane. Škoda, ki jo jelenjad tu povzroča, nikakor ni nevzdržna. Razen na brestu ne lupi lubja na drugih drevesnih vrstah, zato lupljenje, ta najhujša škoda, ki jo jelenjad lahko povzroča, v teh predelih ne more biti razlog za preganjanje jelenjadi. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se že nekaj let pojavljajo zlasti okoli krmišč tudi olupljene jelke, kar je znak za alarm — jelenjad moramo začeti pravilno gojiti, dokler te škode ne zavzamejo resnega obsega. Največkrat pripisujejo jelenjadi vso škodo na mladju, zlasti jelovem, čeprav je pri tej škodi v veliki meri udeležena tudi srnjad. Kolik je delež posamezne vrste divjadi na tej škodi, je težko reči. Po dosedanjih zapazanjih pa sodim, da jo lahko pripišemo srnjadi več kot polovico.

Čeprav so škode, ki jih z objedanjem jelovega mlaja povzroča divjad, zelo resne, pa moramo poudariti, da glavni vzrok za izginjanje jelke iz sestojev ni divjad, kot tu in tam slišimo, temveč dolgoletno gospodarjenje z gozdovi, ki jim je spremenilo strukturo tako, da jelka za pomlajanje nima več pogojev. Divjad torej ni primarni vzrok, temveč je posledica, ki je šele kasneje prišla do izraza.

Glavna opora za gojitev jelenjadi v tem območju bi lahko bila zavoda za gojitev divjadi »Rog« in »Snežnik«, ki bi morala postati vzor, kako gojiti jelenjad. Preko meja naše republike se gozdovi visokega Krasa navezujejo na širne gozdove Gorskega kotarja. Večji del teh gozdov zajemajo gojitvena lovišča republike Hrvaške, kjer posvečajo jelenjadi vso pozornost ter jo skušajo razširiti proti jugu v Kapelo, Velebit in Plješivico. Prav bi bilo, če bi tem jedrom gojitve jelenjadi pridružili po načinu gojitve tudi družinska lovišča, ki leže med njimi in okoli njih. Tako bi osnovali obširno zaokroženo območje za gojitev jelenjadi, ki bi se širilo tudi preko meja naše republike v Hrvaško in sčasoma morda še dalje v Bosno ter tako postalo del velikega obširnega območja jelenjadi v jugoslovanskem merilu.

(Konec pride)

Muzejski grad Bistra

Foto M. Vidmar

Lovski muzej v Bistri

Ing. Mirko Sušteršič

Mnogi lovci ne vedo ali komaj vedo, da imamo in kje imamo že več ko deset let lovski muzej. Lovski muzej je z drugimi muzeji (gozdarskim, lesnim in tehničkim) v gradu Bistri, ki je od Vrhnike po cesti proti Borovnici oddaljen 4 km in prav toliko od Borovnice proti Vrhniki. Ta, svoj čas samotni kraj na robu barja pod gozdi kraške planote, z mnogimi izvirkami rečice Bistre, so si sredi 13. stol. kartuzijski menihi izbrali za svoj samostan. Po požaru sredi 14. stol. je bila samostanska Bistra v 15. stol. znova pozidana in pozneje proti turškim vpadom tudi utrjena. Samostan, ki je imel velika posestva, zlasti gozdna, je bil proti koncu 18. stol. razpuščen in je potem Bistra prišla v roke veleposestnikov, ki so bili po osvoboditvi l. 1945 razlašeni. Od vseh nekdanjih samostanskih zgradb je preostala še mnogokrat predelana in prezidana grad, v katerem je sedaj med drugimi tudi lovski muzej. Leta 1953 je bil za javnost odprt tedanji Gozdarski lesni lovski muzej v okviru Tehniškega muzeja Slovenije, ki je bil ustanovljen 1951. in ki je dobil v upravljanje grad z okolico za muzejske namene. Leta 1958 je lovski oddelek muzeja postal samostojen in ga s sodelovanjem Tehniškega muzeja Slovenije upravlja in vzdržuje Lovska zveza Slovenije po posebni strokovni komisiji iz vrst lovcev. Začasno ima lovski muzej sedaj tri razstavne prostore in sicer dva po 44 m² in enega s 158 m². Po preselitvi v stalne prostore bo imel muzej več kot trikratno razstavno površino od sedanje in ga bo mogoče bogato razširiti, izpopolniti in smotrno urediti. Na ta način šele bo mogel muzej nazorno pri-

kazati razvoj lova in lovstva v raznih dobah in posebej divjad z značilnimi njenimi okolji ter lovskim priborom in orožjem ter s tem v zvezi z načini gojitve in lova na razne vrste divjadi. Muzejske lovske zbirke imajo namreč namen, da seznanjajo javnost s pomenom lovstva, ki naj ohranja divjad v neokrnjeni naravi za poživljanje in okras pokrajine, lov sam pa da služi za razvedrilo delovnemu človeku, poleg gospodarskih vrednot, ki jih ima lov. Posebej služi lovcem za vzgojo in izpopolnjevanje strokovnega znanja, zlasti lovskemu naraščanju, za pravilno in uspešno gojitev divjadi v korist skupnosti. Za nazorno izobraževanje lovca so take zbirke neobhodno potrebne in zato je Lovska zveza Slovenije, zavedajoč se tega, prevzela skrb in upravljanje lovskega muzeja. Hkrati je pa lovski muzej dokumentacija naše lovske kulture in pomemben činitelj v lovskem turizmu ter posrednik za stike z vsem lovskim svetom. Saj je naša Bistra s svojimi muzejskimi zbirkami in edinstveno okolico v tujini, zlasti v strokovnem svetu, bolj znana kakor doma in uživa vsestransko priznanje — tudi lovcev.

In kaj nam nudi sedanji lovski muzej? V prvem razstavnem prostoru je lovsko orožje in orodje v razvoju od srednjeveškega samostrela, nekake puške na lok, do kremenjač in sodobnih pušk. Zraven so primerki pasti, zlasti železnih (skopcev) za razne vrste roparic oziroma zveri. Z Ljubljanskega barja je hrastova past, domnevno za lov bobrov, iz časa koliščarjev drugega in prvega tisočletja pred našim štetjem. Pokazanih je tudi nekaj značilnih pasti, šklopov za polhe. V kotu ob vhodu je zbirka gamsjih rogljev (kozla in koze), ki kaže starostni razvoj teh in oblikovno razliko rogljev po spolu. Podobna je zbirka srnjačjega rogovja, na steni pa so modeli srnjačjega zobovja po starostnih razredih za določevanje starosti. Zraven je tabla z narisanimi sledovi razne divjadi, na steni pa karta in tabela o nahajališčih divjadi v Sloveniji ter podatki o

Motiv iz lovskęga muzeja

Foto M. Mehora

staležu in odstrelu divjadi. Ob steni na tleh in po stenah so rogovi kozorogov in muflonov ter jelenje rogovje. Med njimi je na poseben podstavku rogovje najmočnejšega znanega jelena na Slovenskem iz okolice Ribnice na Dolenjskem, uplenjenega 1840. Posnetka fresk iz 15. stoletja kažeta prizore takratnega lova, ena slika pa lov na Cerkniškem jezeru v 18. stoletju in druga lov na gosi.

V drugem razstavnem prostoru so povečane slike Valvazorjevih bakrorezov, ki ponazarjajo načine srednjeveškega lova na razno divjad z lokom, samostrelom, mrežami, psi, pastmi, udornicami ter puškami in viteške lovske igre, kjer so se lovci bojevali z ujeto divjadjo in jo nemočno, od medveda do zajca, klali v zabavo grajske gospode. Značilen je srednjeveški način lova na jerebice s pokrivanjem z mrežo ob slepeči luči ali lov na gamse in kozoroge s psi in dolgo sulico poleg samostrela in puške kremenjače, pa tudi lov s kamuflažo lovca z masko goveda, ki sta jo nosila lovska pomagata. Še mnogo lovskih prizorov je upodobljenih, ki se nam dandanes zde kar nemogoči.

V tretjem, največjem razstavnem prostoru so ponazorjena štiri življenjska okolja — kolikor je dopuščal mnogo pretesen prostor — z značilno našo divjadjo v dermoplastiki (nagačenih živalskih mehovich). Ob vhodu je prikazan biotop gorskega sveta (goličave) nad gozdno mejo, kjer so videti trije gamsi, planinski zajec v zimski, beli dlaki, planinska orla, krokar, planinske kavke, belki (v zimskem in poletnem perju), ruševca, kotorne, skalna goloba in krekovt. Ta gorski okoliš preide v hribski biotop pod zgornjo gozdno mejo in ki je v naravi pretežno gozdnat. V tem po višinskih razlikah velikem in najobsežnejšem življenjskem okolju živi tudi največ vrst divjadi. Seveda se ta biotop za mnogo divjadi delno prekriva navzgor z gorskim okoljem,

navzdol pa z nižinskim. V njem žive v glavnem vrste divjadi, ki so pokazane v dermoplastikah in to: jelenjad, medved, volk, lisica, divja mačka, šakal, divji petelin, jereb, jazbec, hermelin (kepen), kuna zlatica, uralska sova (kozača), orel-kačar, navadna kanja, osar, kragulj, zajec, divji prašiči (svinja s pujsi). Nižinski biotop je podan v dveh obrazilih, poljski okoliš in močvirski, ki se seveda v naravi med seboj prepletata. V nižinski okoliš z gričevnatim svetom in ravninami, gozdom in poljem, je postavljena srnja družina, kita fazanov in jerebic, zajec, obe droplji, bela štokrlja, siva vrana, črna vrana, sraka, postovka, mimo nekaj drugih nelovnih ptic.

V močvirsko okolje z mlakami, barjem, tekočo vodo, trstjem in grmovjem so djani: rjavi lunj, močvirska sova, siva in rjava čaplja, nočna čaplja (kvakač), vidra, pižmovka, dihur, siva gos, zelenonoga tukalica, zimska rasa (posavka), reglja, rjavka, kozica, čopasti ponirek, kormoran (morski vran), črna rasa, liska, rjasta rasa, mlakarica, zvonec, dolgorepka, severni slapnik, sivka, mali ponirek. (Vse živali so našete v zaporedju, po biotopih zaradi lažjega prepoznavanja.)

H gradu spada tudi okolica in sicer, nad gradom do železniške proge 7 ha gozda kot muzejski gozd in za gradom muzejski gozdni vrt, ribnik in travnik, to je vse zemljišče med krakoma rečice Bistre, katere en izvir goni čez sto let staro muzejsko žago samico na vreteno, na drugem izviru pa je muzejska elektrarna. V gozdu je ponazorjenih nekaj lovskih naprav, kakor visoka preža z odrom, visoka preža s sedežem na lestvi, krmilne jasli za srnjad, jasli (parne) okoli drevesa, solnice in kunja past (škarje) na drevesu. V gozdu stoji tudi značilna gorenjska drvarska koča z vso opremo, ki se dejansko v ničemer ne razlikuje od skromnih lovskih koč s pogradom

in ognjiščem. Postavljena je tudi kožarica za zatočišče in nočevanje pri poletnem gozdnem delu, pa tudi za dobrodošlo zatočišče lovcu.

Okolica gradu z gozdom in travniki nudi lovcu priložnost za opazovanje žive divjadi. Saj Bistra leži na spodnjem robu ogromnih gozdov, ki se širijo južno od barja na vse strani. Tukaj se stikata dva živalska biotopa, to je prostrana (sončna pa tudi meglena) ravnina Ljubljanskega barja v nadmorski višini okoli 300 m, s poljem, travniki, močvirji, vodnimi tokovi, z jezerci, trstjem, ločjem in bičjem, z občasnimi delnimi poplavami barja, ki ga domačini imenujejo mah, na drugi strani pa hribovit in dolinast kraški svet, poln vrtač, kotlov, prepadov, razpok in podzemskih votlin, pokrit s temnimi, nepreglednimi gozdi, ki prehaja v kraško visoko planoto. Ti gozdi nudijo naši veliki divjadi najugodnejše pogoje, kakor barska ravnina mali divjadi, zlasti močvirski perjadi. Razen risa domujejo tukaj še vedno medved, jelen, divji prašič, divji petelin, da poleg srnjadi ne naštevam vseh drugih manjših roparic in ujed. Ko je koruza na barju mlečna, prihlača ponoči skozi muzejski gozd nad gradom tudi medved — »na mah« — in domov grede pusti sredi pota svojo obilno vizitko. Pred leti so se v okolici pojavili celo šakali in v našem muzeju je eden tistih. Pod noč zaboka nad gradom srnjak in se čez cesto spusti na barska polja. Ko je travnik v cvetju, zaupljivo obira srna cvetne glavice tik ob gradu. Tudi zajec pride rad na travnik in jo v mraku primaha kar po cesti skozi grad. V skalnih razpokah in luknjah

v muzejskem gozdu se včasih naseli divja mačka in lisica najde zavetišče, če jo na njenem lovu preseneti dan. Ob vodnih tokih Bistre ima zgla-jene steze vidra, ki pogleda tudi v muzejski rib-nik za kako ribo. Prenekatera teh roparic je že pustila svoj kožuh v železnih čeljustih pasti, ko je stikala okoli gradu. Kuna belica, dihur in pod-lasica niso redki gostje v gradu ali okolici. V košatih smrekah nad gradom gnezdiijo kragulj in skobec ter divji golobi in grlice. Ko se zbude dopoldanski vetrovi, se z glasnim mijavkanjem vzdignejo kanje in med veličastnim kroženjem izvajajo svoje letalske igre. Ko na grajski strehi odpoje kos svojo večernico in se znoči, se zbudi drugo življenje. Z barja se oglašajo race, čaplje, pobrežniki, pribe, kljunači, sove in velika bobna-rica vznemiri noč ali velika uharica s svojim lajanjem zastraši polhe, da na mah preneha nji-hov direndaj po drevju. Spomladi in jeseni pri-hajajo iz noči zategli glasovi ptic selivk, ki jih vodi pot preko barja ali jim barje nudi hrano med počivanjem. Malokateri košček sveta je tako bogat z vsemi vrstami živalstva in rastlinstva kakor okolica Bistre, ki je za ljubitelja narave in za lovca pravi živi muzej. Tudi ribič pride tukaj na svoj račun, saj v vodah najde vse od postrvi, lipanov, sulcev, ščuk, krapov, do mren, podustov, klenov, linjev in še vrste drugih rib, ki jih je na tako majhnem vodnem prostoru drugod težko najti. Nič manj bogati so gozdi z drevesnimi in grmovnimi vrstami ter z drugim gozdnim rastlinjem, zraven pa barje s travno in zeliščno pestrostjo, za botanika pravi raj. Bistra

Motiv iz lovskega muzeja

Foto M. Mehora

z okolico torej dopolnjuje muzeje v gradu in jih po svojem naravnem in živem bogastvu in pestrosti nedosegljivo prekaša. Takih »naravnih muzejev« brez obor, mrež, ograj, kakor so sicer v živalskih in tudi v rastlinskih vrtovih, je le malo.

Mimo tega se nahaja Bistra s svojim umetnim in naravnim muzejem v gojitvenem lovišču, ki nudi možnost lova gostom, zlasti tujim lovcem na vsakovrstno divjad. V neposredni bližini gradu je tudi gostišče s prenočišči, ki se bo za tujski promet v doglednem času ustrezno moderniziralo in bo za goste na voljo precejšnje število primerno opremljenih sob tudi za daljše bivanje.

Lovci naj bi se bolj zavedali pomena tega muzeja kot odraz naše lovske kulture, kot pripomoček za strokovno izobraževanje sodobnega lovca. Zato naj bi ga vsaj moralno bolj podpirali z večjim obiskom in propagando. Vsa podjetja in ustanove, ki so gospodarsko, tujsko prometno, kulturno prosvetno ali kakorkoli zainteresirane na Bistri kot muzeju in izletniški točki, naj bi jo tudi primerno materialno podpirale.

S pomladjo se vrača najlepši spomin

Viktor Čeh

Ko sem se preselil pred leti na Koroško, sem spoznal, da so tu pogoji za lovstvo povsem drugačni kakor v rodni Sloveniji. Ker me je lovstvo zanimalo že od zgodnje mladosti, sem se kaj kmalu seznanil z nekaterimi markantnimi koroškimi lovci. Prav rad sem poslušal njihovo zanimivo govorico, ki je posebno mikavna in prijetna, kadar se »prauhajo o jagi«. Spričo pogostih takih srečanj ni čudno, da sem postal tudi jaz že naslednjo pomlad novepečeni zelenec.

Komaj je v deželo potipala pomlad, že so se pogovori zasukali okoli petelinjega lova. V pričakovanju nečesa do tedaj še nepoznanega sem se ponudil izkušnemu Ladku, ki je imel tisto pomlad dovoljen odstrel petelina, da me vzame s seboj.

Skrbno sem pripravil na predvečer določenega nedeljskega jutra vse potrebno. Še iz postelje sem segel po budilki in se prepričal, če je z njo vse v redu. Ker je vedno brezhibno delovala, sem se vedno zanesel in sem mirno zaspal. Po sladko prespani noči pa me je namesto regljanja zbudil prečuden mir. Kakor da bi se nečesa ustrašil, sem se zdrznil in potipal po budilki. Ta je modro molčala, kazalci pa so kazali nekaj čez polnoči. Obšle so me zle slutnje, zato sem se bliskovito znašel ob oknu in sem dvignil roletno. Le redko katero jutro nudi tako čudovito sliko, kakor je nudilo to nedeljsko jutro. Prvi prameni zlatih sončnih žarkov so boječe tipali preko vrhov Bukovja, kakor da bi oklevali prebuditi zaspane tržane. Moj razočarani pogled je pohitel proti Gruberjevemu vrhu, ki je že ves

žarel v jutranjem soncu. »No, smola pa taka!« sem dejal in si ogledoval izdelek sodobne tehnike, ki me je prvič pustil na cedilu. Lepe stvari bodo mislili o meni, mi je rojilo po glavi, ko sem razmišljal, kako bodo lovci osupnili, ko bodo zvedeli, da sem že prvi domenjeni sestanek popolnoma zanemaril.

Okrog pol enajste ure se je vrnil Ladko. Prav židane volje je bil, ko mi je ponujal uplenjenega petelina. Jaz sem sramežljivo izbegaval njegovim pogledom in si zaverovano ogledoval petelina, ki sem ga prvič v življenju držal v rokah. »Da, tudi ti boš kdaj takega uplenil, če bo šla postelja s teboj!« je hudomušno pribil. Čeprav sem mu, kolikor le mogoče, prepričljivo dopovedoval o smoli z budilko, ta dan nisem nič opravil. Ker sva stanovala v istem bloku in sva se redno srečevala, sva se naslednje dni že kar oba smejala na moj račun. Vendar je bil Ladko dovolj bister, da je spoznal, kako žal mi je, ker me ni tisto jutro poklical in bilo bi vse v redu. V soboto popoldne me je hudomušno vprašal: »Če bi te nameraval jutri peljati na petelina, ali bi mi zopet zaspal?« Brez upanja, da bi lahko imele njegove besede kaj skupnega z resnico, sem zajamčil, da se to ne bo več ponovilo. »No, pa v redu! Poskusiva še jutri!« je dejal še vedno sumljivo se smejoč, tako da nisem vedel, ali me vleče, ali me resnično vabi. No, vsaka mera je enkrat polna, tako se je tudi on zresnil in mi zagotovil, da greva zares »zasliševati«, če se mi le hoče. Brez oklevanja sem sprejel ponudbo, ves ostali domek pa je obveljal kar od prejšnje sobote.

Domek je torej ostal, jaz pa sem se spremenil za tisto in za vse poznejše noči tako, da pred lovskim pohodom sploh ne rabim več budilke. No in tako sem tisto noč vabil spanec, a privabil sem venomer nove misli in nove privide. Čeprav je taka noč neznansko dolga, so se končno kazalci le pomaknili do »štartnih« števil. Kmalu naju je sprejela hladna pomladna noč. Čas je mineval, kot bi trenil, ker je Ladko pripovedoval spomine na svoja lovska doživetja. V njegovo prijetno pripovedovanje sem bil tako zaverovan, da sem se zdramil le tedaj, če sem se spotaknil ob korenine in sem lovil ravnotežje po razritih gozdnih poteh. Še pred svitom sva prispela v bližino rastišč, kjer je Ladko izvlekel stekleničko s kačjo slino in me poučil, da je to najboljše zdravilo proti prehladu. Med »preganjanjem« prehlada mi je dal še zadnja navodila,

kako naj ravnam ob naskakovanju petelina. Nato sva po prstih odšla iskat zaljubljenega viteza. Vsakih nekaj korakov sva malo postala in prisluškovala. Bil sem popolnoma miren in sem si prizadeval, da bi ga zaslišal jaz prvi, čeprav si nisem znal prav predstavljati, kako se bo oglašal. Naenkrat mi je dal Ladko znamenje, da ga že sliši. Začela sva naskakovati. Čeprav še nisem ničesar slišal, sem poskakoval po zgledih mojega vodnika. Po kakih dvajsetih skokih sem ga zaslišal že tudi sam. Takrat — priznam — mi je začelo srce podvojeno razbijati. Ladko mi je dal roko in pred vsakim ponovnim skokom je trdno stisnil moje prste — nato sva skočila korak, dva ali tri. Kakor v omotici sem sledil vodniku in nenehno rahlo drhtel v strahu, da ga ne bi kaj polomil in petelina spodil. Ob vsakem poku vejice pod stopinjo mi je zledenela kri v žilah. Vse bolj previdni in kratki so bili najini skoki, dokler ni Ladko dejal, da sva že pri njem. Stisnila sva se k debelu debelega bora in čakala. Medtem se je že prebudilo jutro. Vse gosteje je postajalo žvrgolenje drobnih gozdnih prebivalcev. Petelin nad nama je pel neutrudno kot za stavo. Venomer je vrtal Ladkov pogled po krošnjah sosednjih velikanov. Nenadoma me je ponovno zgrabil za roko, s skrajno previdno kretnjo je pokazal na sosednji borovec. In glej! Skoraj prav nad nama se je visoko v obršči šopiril zaljubljeni trubadur. Kakor kak domišljav gizdalin se je »vozil« po debeli veji, širil pahljačo, spuščal peruti ter pel — pel — pel... Jaz sem samo nemo strmel.

Popolnoma se je zdanilo, sonce je že pokukalo preko gorskih vrhov, petelin pa je kar pel. Prestavil se je na neko bližnjo vejo in nadaljeval. Da bi mi Ladko dokazal, kako gluhi je petelin med petjem, je nekajkrat med kitico plosnil z dlanmi, vendar to petelina ni motilo. Nato je glasno zakašljal in celo zalcikal, vendar se pevec ni dal motiti.

Kot bi trenil, je petelin naenkrat umolknil, zaprl pahljačo in začel stegovati vrat proti tlor. Nato je brezbrizno otresel perje, podrgnil s kljunom levo in desno ob vejo in zopet nemirno motril okolico. Nenadoma je zafrfotalo, da sem se kar zdrznil. Petelin je pristal slabih dvajset korakov od naju na tleh. Tam je razkazoval svojo mojstrovino v vseh mogočih akrobacijah. Poskakoval je od tal, korakal, tekkel je nekaj korakov, pa se zopet kot na povelje ustavil, vmes pa je šopiril pahljačo kot puran na dvorišču. Ta prizor je trajal najmanj dvajset minut. Medtem pa so se začele oglašati kokoši. Najin oboževanec je odplesal svojim najlepšim življenjskim trenutkom naproti. Sele tedaj

sem pogledal po Ladku. Njegovo lice je bilo polno, prepolno zadovoljstva. Vprašujoče me je gledal, jaz pa, kot da sem se prebujal iz sna. Nisem našel besed, le zmajeval sem z glavo, saj je bilo to moje prvo tovrstno doživetje.

Vsako leto, ko se narava ponovno zbuja k novemu življenju in začne v planini prekipevati vroča lju-bezen petelinjega srca, začutim nemir, poln hrepenja po novih doživetjih. Pogosto jo mahnem v Grubarjev vrh, kjer sem priča najlepšim prizorom v igri narave. Vedno znova se vračam poln hvaležnosti do narave, ki mi je dala lovsko srce, ki edino more doumeti neizčrpne čare narave.

Lov na medveda v Triglavskem pogorju

Tone Svetina

Lovec, ki v triglavskem pogorju sredi temačne hoste zagleda na vlažnih tleh kolovoza medvedovo sled, nehotе obstane. S tesnobnim spoštovanjem motri odtise velikih šap in ostrih krempljev in gre za sledjo, ki navadno kmalu izgine med gostim drevjem. Morda naleti na prevrnjeno kamenje, razkopana mravljišča, včasih pa tudi na zaznamovano drevo, kjer si je medved brusil kremplje in preskušal svojo moč. Malo je tako srečnih lovcev, da bi videli živega skrivnostnega gosta. Še bolj redki pa so tisti, ki jim sreča nakloni medvedjo trofejo. V tem stoletju sta bila namreč uplenjena v triglavskem pogorju le dva medveda. V daljni preteklosti so bili mogočni gozdovi visokogorskih planot Jelovice in Pokljuke in divjih dolin, ki se zajedajo v skalovje Julijskih Alp, domovanje medvedov. Ljudsko izročilo nam je ohranilo precej zgodb o medvedih. Na Pokljuki so se najraje zadrževali v takrat nedostopnih gozdovih pod obrobjem gozdne meje Draških vrhov, Lipance in Debele peči, kjer so se pasle številne ovčje črede. V spomin na tiste dni se je ohranilo mnogo imen, posebno Medvedje konte — razdrapan kotanjast svet, posejan s skalovjem in prevotlen, kamor se še sedaj zateka medved.

Medvedi so napadali črede in delali kmetom veliko škodo. Zato so jim kopali jame, pokrite z vejami, v katerih dnu so bili zabiti ostro ošiljeni koli. Uničili so precej medvedov in ogrozili njihov obstoj, tako da je gosposka prepovedala tlačanom lov na medveda. Saj tudi eno najstarejših sporočil o medvedih iz naših krajev izvira iz leta 1515, iz časa velikega kmečkega punta. Takrat so se Blejci priključili Kmečki zvezi, med drugim zaradi globe, ki jim jo je določil blejski grajski upravitelj za štiri medvede, ubite in prodane Radovljčanom.*

Civilizacija je zožila življenjski prostor tudi medvedu. Potiskala ga je nazaj v kočevske gozdove in gore Balkana, kjer ima naravne življenjske pogoje. Vendar pa medved še večkrat obišče triglavsko pogorje.

Tam, kjer je medved pogostejši, lov nanj ni tako razburljiv niti tako nenavaden kot na Gorenjskem. Če je medved uplenjen na mrhovišču z visoke preže, za lovca ne predstavlja te vrste lov nobene objek-

* Lado Svigelj: Medved v Sloveniji.

ktivne nevarnosti. Drugače pa je streljati medveda na zalazu ali na pogonu.

Čeprav je minilo že 93 let, odkar se je v Trenti lovec Anton Tožbar-Špik srečal z medvedom, nam je to srečanje za vedno ostalo v živem spominu. Saj je Špiku obstreljeni orjak z enim samim zamahom odtrgal spodnjo čeljust z jezikom vred, drugemu lovcu pa je, še preden se je zvalil s police v prepad, odgriznil peto. Neljub je spomin, kako si je Špik še dolga leta potem z liščkom vlival hrano v požiralnik.

Tožbarjevo srečanje z medvedom je triglavske lovce vilo spoštovanje do kralja gozdov, ki je tako močan, da z enim samim udarcem prelomi kravi hrbtenico. Še vedno se govori o lovu na medveda v Vratih, kjer je lovec Rabič uplenil močnega medveda in ga imel nagačenega v domačem gostišču. Gotovo je, da nimamo evidentiranih vseh medvedov, ki so padli na Gorenjskem v zadnjih 50 letih. Dejstvo je, da se je vsak ponovni poizkus naselitve medvedov na tem področju končal tragično za medveda. Če se ni vrnil, od koder ga je prineslo, ga je prav gotovo pokosila krogla.

Zanimivo je ugotavljati vzroke, zakaj skoro vsak medved, ki pride v triglavske gozdove, v kratkem postane ropar. Čisti smrekovi sestoji gozda niso zanj prirodno okolje. Nima hrane, ki jo je vajen, zato se navadno najprej loti drobnice, potem pa goveje živine.

Lovec, ki je hodil po Kleku, pod Debelo pečjo in po Lipanci ali po bohinskih planinah, pogosto naleti na ostanke medvedje pojedine. Po rušju se belijo kosti ovc, ki jih takoj za medvedom ogulijo kavke. Kadar medved začne napadati po nižjih gozdovih govejo živno, se obsodi na smrt.

Vendar vsi medvedi, ki so prišli na Gorenjsko, niso bili roparji. V blejski kotlini še sedaj kroži zgodba, kako je pred prvo svetovno vojno hodil medved na planino Vršano trest in obirat hruške, kar ni bilo prav nič včeh pastirjem. Zato so mu pod drevo na robu strmine pristavili cizo, stare vrste voziček na dva kolesa. Ponoči je prišel medved. Ko se je hotel povzpeti na drevo, je stopil na voziček, ga sprožil in se z njim vred peljal po strmi senožeti v prvo globel. Presenečeni kosmatinec je odnesel nekaj bušk, kar ga je tako raztogotilo, da je voziček razbil na kosce. Pastirji so bili ob voziček, hruške pa so le imele mir. Namesto hrušk se je medved lotil živine.

Blejski medved

Kmalu bo minilo petdeset let, odkar je 7. avgusta 1915 padel na Jelovici zadnji medved. Uplenil ga je eden najboljših gorenjskih lovcev in ribičev tistega časa, Miha Černe-Petran, kot so ga imenovali po njegovem hotelu ob blejskem jezeru.

Medved se je že dalj časa klatil po Jelovici. Zasledili so ga po prevrnjenih kamnih, kjer je pobiral črve in razkopanih mravljiščih. Knez Ernest Windischgrätz in njegov lovec Miha Tavčar sta si mnogo prizadevala, da bi ga dobila. Windischgrätz je prvič naletel na medveda, ki je na robu poseke obiral borovnice. Prišel mu je tako blizu, da se ga je prestrašil in ni upal streljati. Potem se je z njim še dvakrat srečal, vendar ga pod vplivom Tožbarjeve zgodbe ni streljal. Lovska mrzlica je ohranila medveda. Izgovarjal se je, da mu nikdar ni stal tako, da bi bil strel siguren. Trdno pa mu je obetal, da ga bo dobil na muho.

Srečanje s Pretranom pa je postalo za medveda usodno. Miha Černe je s trgovcem Repetom in nekim Dunajčanom lovil srnjaka na klic. Navečer se je vračal izpod Črnega vrha proti lovski koči na

*Miha Černe-Petran
z uplenjenim medvedom na Jelovici*

Oblakovi planini. Ker je pravkar piskal, se je tiho pomikal proti obrobju gozdne jase. Nenadoma ga je presenetilo močno hrstenje v hosti. Naslonil se je na bližnjo smreko in pripravil puško. Sprva je mislil, da bo srnjak, ker pa je preveč hrstelo, je podvomil in bil prepričan, da se motovili po hosti kakšna izgubljena krava, ker je bila planina v bližini. Čez čas pa je na veliko presenečenje pricapljal na gozdno jaso medved, se za hip ustavil in se zvedavo razgledoval. Petran je brez pomisleka dvignil puško. Ko se je konica v strelnem daljnogledu prilepila na pleče, je pritisnil. Medved je strahovito zarjul, se pognal kvišku, potem pa je kot klada telebnil na tla, se valjal in bil s tacami okrog sebe. Petran se je pogumno napotil naravnost k medvedu. Iz bližine nekaj metrov ga je s puško Manlicher Schenauer 8 mm umiril s strelom v glavo. Kmalu sta pritekla še ostala dva od koč in sprševala, na kaj je streljal. Petran pa je ves srečen zavpil: »Medved morto!«

Mrak je zagrinjal gozd, ko so ga vsi trije naložili na smrekove veje in ga vlekli na planino. Pri lovski koči so ga obesili za šape na tram. Naslednji dan jim je pomagal še Janez Svetina, da so zvlekli medveda do prvih voznikov.

Petranova hčerka Julka se dobro spominja, da so okoli poldneva pripeljali medveda na vozu, podloženega s smrečjem, pred hotel. Na terasi ob jezeru so bili v senci košatih kostanjev zbrani številni gostje, ravno pri kosilu. Ko so slišali, da so pripeljali medveda, so vsi popustili obed in se zgrnili okoli plena in strelca in mu vsevprek čestitali. Občudovanja ni bilo ne konca ne kraja. Vsak izmed gostov si je hotel za spomin izpuliti vsaj eno medvedjo dlako. Tipali so njegove orjaške mišice, odpirali gobec z vrsto ostrih zob in se čudili mojstrskemu strelu v srce in glavo.

Nato je staro in mlado prihajalo gledat medveda. Med radovedneže se je prirnil tudi Ernest Windischgrätz, ki ni mogel skriti lovske zavisti. Dol-

gonog in slok se je postavljajl okoli medveda in kar naprej ponavljajl: »To je moj medved. Ta bi pripadal meni. Imel sem ga že na muhi.« Med opazovalci je bil tudi lovski original »Kupec«, ki so mu pravili »Kupa kapa zajčja smrt«, trd in klen lovec, ki je dočakal skoraj sto let. Ta se je na vsa usta smejal Windschrätzu in zabavljajl: »Če bi medved čakal na njegovo kroglo, bi prav gotovo naredil konec od starosti. Če pa bi ga videl, kako se pripravljajl na strel, bi kihnil od smeha in se ob kamnu ubil.«

Naslednji dan so se Petranovi gostje sladkali z redko specialiteto, medvedjimi šapami v omaki. Čeprav je vsak od gostov dobil samo za dober grizljaj, je bila gospoda zelo zadovoljna in ponosna, da je jedla medveda. Pleča in stegna so nasolili in jih okadili. Bogat tovarnar jih je kasneje vzel s seboj in priredil na Dunaju velik lovski banket z medvedjo pojedino.

Medved ni bil posebno velik, dlako je imel svetlo-gramov. Na koncu obeljeno. Tehtal je okoli sto kilogramov.

V spomin na ta dogodek se je ohranila Petranova slika z medvedom, v obliki razglednice, ki jo objavljajlamo. Petran jo je pisal svojemu prijatelju lovcu in ribiču Blažu Svetini, ki je bil tedaj v vojski v bližini Bovca, in se glasi: »Lepa hvala za razglednico. Kot lovcu ti naznanjam, da sem 7. avgusta ustrelil na Jelovici medveda. Lovski blagor.«

Petran je dal ustrojiti kožo, lobanjo pa je okuhal in prepariral. Trofeja je krasila njegovo lovsko sobo. Koža se je, čeprav je v bolj slabem stanju, ohranila do danes. Medvedjo lobanjo, prevrtno z ostrim strelom, pa so ukradli nemški policisti tik pred koncem vojne, ko so se umikali iz naših krajev. Odnesli so jo s seboj poleg mnogih kapitalnih trofej srnjakov in gamsov, ki jih je hranil Petran.

Bohinjski medved

Če je uplenitev medveda že pred 50 leti vzbudila takšno senzacijo, ni čudno, da je letošnja uplenitev medveda v Bohinju postala prava atrakcija.

Bohinjci in Blejci so se že iz davnine kosali med seboj, še posebno pa v lovu in divjem lovu. Zato so si oboji zelo prizadevali, kje bo padel roparski medved, ki ni prizanašal ne bohinjskim in ne blejskim kravam.

Medved se je pojavil v gozdovih Jelovice pred tremi leti. Prvič se je pregrešil zoper koeksistenco, ki mu je tudi na Gorenjskem obljubljajlala tristopetinseddeset dni lovopusta, v septembru 1961. Napadel je čredo krav nad Bitenjsko planino. Od takrat naprej pa je verjetno omamljen od sladke kravje krvi neumorno ropal in mesaril po Jelovici, po Bohinju in po Pokljuki. Ker je France Cvenkel precej podrobno v 7. številki Lovca 1963 opisal pustolovščine tega medveda, ne bi ponavljajl znanih stvari in bi se omejil le na nekaj zanimivih zapažanj.

Medved je najraje napadal ponoči, predvsem mlajše živali, pa tudi starejše. Napadel je zelo naglo in se vztrajno boril za svoj plen. Navadno je žival najprej zgrabil za rep in jo bil s šapami po hrbtu. Včasih je gonil krave v škrapljast kamenit svet, kjer so si živali zlomile noge in postale njegov plen. Včasih je zgrabil goved tudi za gobec. Pri mrtvih živalih in tudi pri tistih, ki so preživele medvedov napad, so opazili za prst globoke in dolge, močno krvaveče rane. Mrtvi živali je obžrl gobec, kravam je požrl vime, jih pretgal na vampu, pojedel nekaj drobovine in jih pustil. Skoraj vse mrtve živali so imele odtrgan rep. Značilno zanj je bilo, da se kot prevejan kriminallec ni vračal na mesto zločina. V

eni noči je prikolovratil čez Jelovico na Pokljuko, od tam spet na Mežakljo in kdove kam in se nenadoma spet pojavil tam, kjer so ga najmanj pričakovali. Ta njegova taktika ga je tri dolga leta ohranila pri življenju. Mirno je bril norca iz lovecv, ki so ga lovili in čakali v obeh dolinah in po planinah. Na visokih prežah na Kleku in na Kobli so čakali ob mrhoviščih in mu privezovali žive živali. Medved pa se je zmuznil vsem zankam in vsem uknam. Ni šel na mrhovišče, ni ga privabila živa goved v obori. Lovci, ki so prebili mnogo noči v zasedah in so slišajl na lastna ušesa, kakšen preplah in vznemirjenje povzroči medved med živino, tega ne bodo nikoli pozabili.

Medveda so videvali tudi turisti, z njim so se srečevali pastirji, nekajkrat pa so lovci celo streljajl nanj. Toda vsa srečanja so se za medveda srečno končajl.

Preteklo zimo pa bi jo medved skoraj skupil. Ob prvem snegu so ga zaznali lovci gojitvenega lovišča »Triglav«. Po svežem sledu sta šla za njim lovec Miha Bizjak in Franc Lipovec. Ostali lovci pa so šli v zasedo, da bi ga prestregli. Sled je vodila v Medvedje konte pod Lipanco. Megla, ki se je zgostila med drevjem, je rešila medveda. Bizjak in Lipovec sta se mu približajlala na petdeset metrov. Miha ga je slišajl, ko je hrstel po hosti. Medved se je sproti umikal pred njimi, včasih posedel in poslušajl, kaj ga vznemirjajl. Nad skalnimi galerijami se je medved izmuznil lovcem in kot star partizan tacal nazaj, od koder so ga prignajlali. Kasneje so ugotovili, da je križajl njihov sled nedaleč od mesta, kjer so odkrili njegovo ležišče. Lovcev je bilo premalo, da bi ga prestregli. Čeprav so ga gonili v dolino Radovne, je ušel. Rešile so ga kopnjave, ki so onemogočajle zasledovanje in mu podaljšajle življenje.

Zadnji pogon na medveda

Prva januarska odjuga je prebudila medveda v eni izmed skalnih votlin na območju Vogla, ki se strmo vzpenjajl nad Bohinjskim jezerom. Po srezastem snegu, ki se mu je močno udiral, se je napotil na ogled. Zašel je v predel, kjer Bohinjci z vsjo naglico građe žičnico. V sredo, 29. januarja 1964 ga je zagledal voznik Ražem, ki se je s konjem vzpenjajl na Vogel. Začuden je strmel v temnega kosmatinca, ki se je nedaleč od njega majajlo prestopal proti njemu in konju. Nehote je prijel za cepin, ker je predvidevajl, da bo lačni medved napadel konja. Vesel je bil, ko je medved zavil med drevje in se ni zmenil ne zanj in ne za konja. Više zgoraj se je Ražem srečajl s kmeti vozniki in jim povedajl o medvedu. Željajl po nagradi in sovraštvu do klavca njihove živine je zagorelajl v njih. Vzeli so sekire v roke in šli za njim, da bi ga pobili. Seveda jih medved ni čakajl. Sled se je že izgubil v goščavju.

Naslednji dan so se gradbeni delavci pogovarjajl v gostilni v Studoru o medvedu. Lovec Zupanc je prislujlnil in takoj obvestil postajajl Ljudske milice, komandir pa takoj naprej Ludvikajl Dobravca, kot organizatorjajl medvedjega lova.

Po Bohinju se je raznesel glas, da je medved na Voglu. Lovci so obvestili sosednje družine v Baški grapi in Sorici, kamor bi se medved lahko umaknil. V četrtrek je pod vodstvom Dobravca krenila skupina sedmih lovecv za medvedom. S tovrno žičnico so se kar v ponvah pripeljajlali na Vogel. Z njimi je bil tudi upokojeni poklicni lovec Smukavec, ki mu je predel bohinjskih gora zelo poznan. Ta dan se je srečajl nasmehnajlajl Maleju, ki je streljajl na medveda. Na štiristo metrov ga je zagledajl. Kon-tast in težko prehoden teren je bil za zalaz nepri-

kladen. Ne vemo, ali je bila lovska mrzlica ali morda bojazen, da kdo drug ne bi prišel do medveda, vzrok, da se medved za prvi strel ni niti zme-nil, po drugem strelu pa počasi odhlačal v goščavje in presnečenemu strelcu izginil izpred oči. Malej je streljal s puško $6,5 \times 6,8$. Lovci so na strelu ugotovili, da medvedu ni odletela niti dlaka, zato so se razočarani vrnili.

Janez Smukavec pa se je ojunal in sam krenil po svežem medvedovem sledu. Vodil ga je od Vogla do Podstorečega vrha. Na kopnjavah je sled izginil. Medtem, ko se je lovec trudil, da bi znova zasledil medveda, je gozd zagrnil mrak in se je tudi on vrnil v dolino.

V petek sta krenila dva lovca smučarja po dolini Suhe do Kačjega plaza. Naletela sta na medvedji sled in šla za njim. Ugotovila sta, da se je medved izgubil v poraslem, težko prehodnem terenu skalovitega Storečega vrha.

V soboto sta šla za medvedom starešina lovske družine dr. Bahun in Malej. Naletela sta na sledove, toda medveda nista videla. V dolino sta se vrnila prepričana, da je medved ostal na področju Vogla.

V torek 3. februarja 1964 so bohinjski lovci priredili velik pogon na medveda. Navsezgodaj se je zbralo 17 lovcev v hotelu Zlatorog. Ludvik Dobravec, ki je vodil pogon in Smukavec, ki je bil določen, da bo razporedil lovce na stojišča, sta objavila zamisel pogona. Vsi lovci so bili složni. Med veselo lovsko družino so bili lovci iz vse bohinske doline. Z Nomenja trije, z Bistrice osem, iz Stare Fužine štirje, od gojitvenega lovišča pa je bil prisoten Klavora.

Preden so krenili, je čokati Dobravec preroško napovedal: »Fantje, medved je naš.« Lovci so odšli trdno prepričani, da bo C. K. moral jesti surova medvedova jajca, kot je obljubljal, preden so se odločili za lov.

Pogon se je začel ob enajsti uri z znakom dveh zaporednih strellov. Lovci so bili vsi na mestih. Nad strmimi stenami bohinskega kotla se je razpel mrzel, sončen zimski dan. Stene Komarče, Pršivca in Vogarja so se kopale v soncu in zaledenela plošča jezera se je bleščala. Na stojiščih pa so lovci premirali v sencah. V gosto obraslem pobočju je ležalo 30 cm trdega srena. Sneg je segal vse do skalovitih strmin sončne plati Storeč vrha, kjer so lovci predvidevali, da na kopnjavah leži medved.

Tone Zupan, 30-letni gozdarski tehnik, je takole pripovedoval: Smukovec me je postavil v grlo doline, obrasle z gostim mladjem. Zapiral sem pobočje in jaso, kjer je bilo kopišče in je bil gozd razredčen. V pobočju sem si izbral deblo zakrivljenega sušca, položil nanj nahrbtnik in puško ter čakal. Nehote sem se spominjal vseh dni, ko sem lazil za medvedom in tiho upal, da se bova nekoč srečala. Ob 12.20 sem zaslišal v daljavi gonjače. Pokleknil sem v sneg in čakal. Moja razmišljanja je premotilo hrstenje snega, ki je prihajalo naravnost od lovca Stareta. Med gostim drevjem sem zagledal medveda, ki je previdno tacial naprej in se ob vsakem koraku nezaupljivo razgledoval s svojo veliko, oglato glavo. K sreči me ni dobil v nos. Čvrsto sem stisnil svoj karabin $6,5 \times 7$ in začuda povsem miren pomeril. Iskal sem priložnost, da ne bo vej in da bi se medved ustavil. Misli sem si samo: danes ali nikoli več! Dobro ga moram zadeti! Tik nad kopiščem je prišel na jaso in se mi približal na 80 metrov. Meril sem ga v zgornji del vratu in pritisnil. Vrglo ga je meter visoko v zrak, zakrilil je s tacami, kot bi se hotel spopasti z nevidnim nasprotnikom, potem se je zvalil po strmini in se ujel za smreko. Takoj sem repetiral in streljal ves v transu na premetujočega se medveda. V

Udeleženci lova

tridesetih sekundah sem izstrelil nanj vseh šest nabojev. Zavedel sem se šele, ko nisem imel nobenega naboja več. Stekel sem mimo medveda k sosedu lovcu Smukavcu in mu od daleč zavpil: »Janez, medved morto!«

Visokorasli Smukavec je kar belo pogledal in od veselja dvakrat ustrelil v zrak. Zdrvela sva nazaj. Smukavec je šel naravnost k medvedu, ki je že položil okrvavljeno glavo na sneg. Iz vratu mu je lila kri, sneg pa je bil po vsem pobočju, kjer se je valjal, preprežen s krvavimi curki.

Janezu se je kar samo smejalo, ko je pocukal medveda za uho. Jaz sem šele tedaj dojel, da sem resnično uplenil medveda. Veselje me je preplavilo in bil sem tako razburjen, da sem kar pobledel.

Janez je odrezal dve vejici, dal medvedu zadnji grižljaj, drugo pa mi je ponudil na klobuku in mi s svojo lopatasto roko krepko stisnil in čestital.

Kmalu potem so navreli skupaj vsi lovci. Z njimi je prisopihal ves prepoten Ludvik Dobravec z gonjači, ki jih je težak sneg in zarasla hosta pošteno upehala. Objelo nas je nepopisno veselje. Kar noreli so okoli medveda, se objemali in od veselja streljali v zrak, da je odmevalo od sten. »No, medved je naš, kot sem napovedal,« je slavnostno naglasil Dobravec. Medtem, ko so se vsi drenjali okoli plena, med-

Anton Zupan s plenom

vedu odpirali gobec in ogledovali orjaške tace in ostre kremplje, je Franc Medja izvlekel iz nahrbtnika trideset metrov dolgo svilen vrv. Rešil je problem, kako medveda spraviti v dolino. Nasekali so nekaj smrekovih vej in napravili imeniten vlek ter naložili kosmatinca. Šest krepkih mož se je vpreglo v vrvi in vprega, kakršne še ni bilo v bohinjskih gorah, je krenila čez drn in strn v dolino. Bilo je mnogo smeha in preklinjanja, preden so vsi premočeni privlekli medveda po razdrapanem svetu v grapo, ki vodi na planino Suhor.

Na Modrasovcu so naložili medveda na sani in ga peljali na Laški rovt. To je bila divja vožnja. Najbolj upelahani so prisledili k medvedu in bili sila navdušeni nad to enkratno vožnjo.

Pri hotelu Jezero je bil zbor lovcev navdušeno sprejet od bohinjskih kmetov, otrok in turistov. Zgodovina se je ponovila. Tudi temu so pulili dlake za spomin. Kmetje so ga karajoče cukali za ušesa in ga drezali v rebra. »Ti si tisti, ki je pobil našo Piko, pa našo junico, nam pa teleta, sedaj pa imaš, ko si razrazil Bohinjec!«

Lovci so se ponosno nasmihali, saj so rešili svojo čast. Nič več ne bodo ženske vpile za njimi: »Nam dajte puške, če ne znate spraviti roparja s sveta, pa svojih bab se držite!«

Medved je s svojo težo — 98 kg in velikostjo nekoliko razočaral. Kdor je videl sledove njegovih krempljev na hrbtih junic in razmesarejne žrtve, si je predstavljal precej večjo zverino. Toda kljub temu so Bohinjeci prepričani, da so ubili pravega. Seveda bi bila njegova letna teža precej večja, saj je imel črevesje povsem prazno. Trofeja pa je vseeno imenitna. Kožuh je temnorjav, skoraj črn, dlaka pa dolga 8—10 cm. Lovski kolektiv se je odločil, da bo dal medveda nagačiti in da bo krasil Bohinjc.

Tone Zupan, ki je podrl medveda, je alpinist in gorski reševalec, svojčas kandidat za Himalajo. Šele v Bohinju je zamenjal cepin in kline za puško in se posvetil lovu, čeprav ga čar visokogorja še vedno povleče v stene. Nekaj let zapovrstjo je bil v Centralnih Alpah, kjer se je poizkusil v modernih smereh Dolomitov. Pravi, da je uplenitev medveda eno njegovih najlepših doživetij. Zupanu pa je uplenitev medveda poleg slave prinesla tudi malo zagrenitve. Ni velike trofeje, ki ne bi vzbudila zavisti. Nekateri zlobneži trdijo, da Zupan nima večje zasluge za uplenitev medveda kot samo to, da je ukrivil prst. Pri tem pozabljajo, da je odlično zadel, neglede na to, da je po prvem uspešnem strelu brez potrebe še naprej vrtal medvedovo kožo. Toda, kdo ve zase, kaj bi počel, ko bi prvič v življenju zagledal pred seboj medveda? Naj bo karkoli že, za uspeh tovarišu Zupanu stisnimo roko in mu želimo lovski blagor! Naj mu bo lovsko zadoščeno! Streljal je v pričanju, da je ubil medveda, ki je mesaril po Bohinju.

Epilog

Medvedji lov je postal prvorazredna senzacija velikih dogodkov željnih novinarjev. Slike medveda in upleniteljev so se pojavile poleg filmskih zvezd na straneh časopisov. Celo na jugu so pisali o tem, kako je Zupan podil medveda po kotanjah Vogla in mu zadajal smrtno strelo, dokler ni trdovratna zverina obležala. Razpisali so se celo Italijani. Vse to pa ni bilo dovolj. Na sodišču se je razvnela in tudi ugasnila medvedja pravda med zavarovalnim zavodom in lovci, zavoljo nagrade.

Po gostilnah pa nekaj časa ni bilo govora o ničemer drugem kot o medvedu. Pojavile so se nove govorice. Nekateri lovci so zmajevali z rameni: »Premajhen je bil, da bi bil tako silovit in krvoločan.«

So tudi taki, ki bi šli staviti, da ta medved ni položil tace na kravji hrbet. Nekje v Trnovskem gozdu se je pojavil medved s podobnim načinom ubijanja. Kdove, če ni šel bohinjski tja na ogled?! Nekateri pravijo, da sta bila dva. Kdo ima prav, ne vemo.

Počakajmo na poletje. Ko bodo krave in drobnica odšle na planino. Takrat bomo videli, če se je Spanov Janez, upokojeni divji lovec, sedaj pa pastir na planini Osredki pod Črno prstjo, upravičeno veselil, da je konec z medvedom, ki se je lotil njegove črede. Videli bomo, če ga medved ne bo spet pognal v dolino.*

* V »Delu« od 24. aprila 1964 poroča J. Perat pod naslovom »Mrtev« medved — živa priča — med drugim naslednje: Kosmati »mesar s planin« še živi. Pred tedni so bohinjski lovci zagnali velik hrup: ubili smo medveda, ki nam je v planinah klal živino! Kot zdaj kaže, so se bohinjski lovci zmotili. Prve dni aprila je namreč poklicni lovski čuvaj LD Podbrdo, Albin Prezelj, naletel na svojem obhodu Črna prst—Matajurski vrh na sveže odtise velikih medvedjih šap v snegu. — Ur.

Kragulja družina

A. S. Pirc

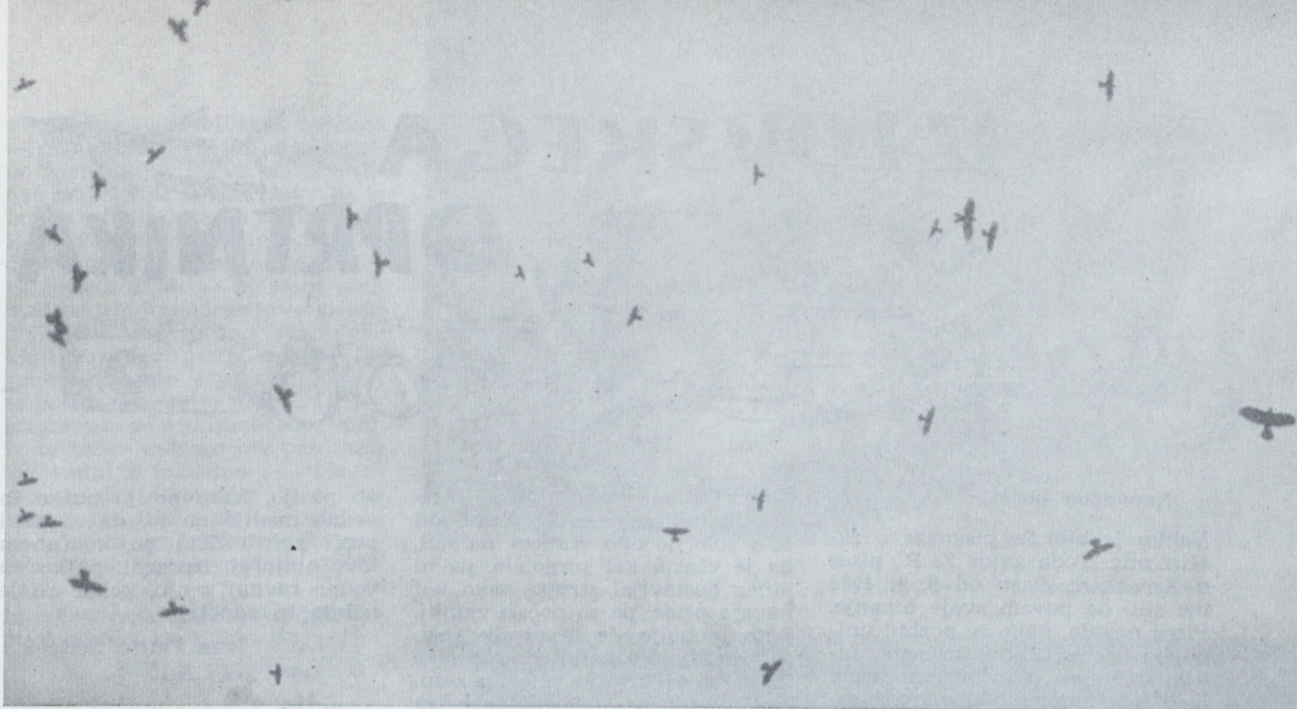
V gozdovih nad Malo vasjo se je pred leti naselil kragulji par. Dve leti nihče ni vedel, kje gnezdi, dokler ga Klemenov Jožko, ki je stikal za ptičjimi gnezdi, ni odkril. Opazil je velikega ptiča, ki je nizko priletel iz mladja in se ob stari smreki navpično zavihtel med vejevje. Jožko je splezal na smreko in blizu vrha, tik ob deblu, našel gnezdo. Do njega ni mogel, ker so mu pot zapirale trnjeve veje, spletene v gnezdo. Jožko je razglasil novico, moj prijatelj Blaže mi jo je sporočil, jaz pa sem se odpravil tja.

Blaže mi je po uvodu o splošnem stanju lovišča pripovedoval o kragulju: »Hlapec je večkrat prinesel domov raztrgano kokoš ali njene ostanke, ki jih je našel pod drevjem na travnikih. Vsak dan je zmanjkala kakšna jarica. Osumili so lisico, kuno, podlasico, dihurja in celo vrane, dokler hlapec ni nekega dne opazil velikega ptiča, ki je s kokošjo v krempljih priletel z gospodarjevega dvorišča in zginil v gozdu. Na dvorišču je bil velik preplah med pernastimi prebivalci, pes pa je srdito lajal.

Drugi dan se je napad ponovil. Takrat sem popravljal koš za listje. Tedaj je petelin ostro zavpil. V tem hipu je čisto pri tleh priletel kragulj in udaril med kokoši, ki so brskale po gnojšču. Zakadilo se je perje in že se je ropar z jarico v krempljih zavihtel v zrak in proti gozdu.

Kurnik se je vse bolj praznil. Od petdesetih kur in treh petelinov je ostala komaj polovica in nekaj piščancev. Vraga, saj ta roparski ptič vendar ni volk, da bi požrl vsak dan po eno ali dve kuri. Posvetoval sem se s sosedi, ki so bili bližje gozdu. Tem nikoli ni zmanjkala kokoš, razen pri Batičevih, kjer jo je lisica odnesla sredi belega dne. Lisico sem ustrelil, za kragulja je bila puška vedno prepozno pri roki.«

Obiskal sem gozdarja in sklenili smo, da uničimo kraguljevo gnezdo. S seboj sem vzel Klemenovega Jožka, ki mi je pokazal gnezdo. Med potjo sva jasno slišala značilni »kjav-kjav«, ki mu je odnekod odgovarjal »gigigig«. Na tisti košati smreki je bilo vse tiho in mirno, nobenega znaka življenja. Roparja sta naju gotovo opazila in se umaknila. Štiri ure sem zaman čakal.

Ples planinskih kavk

Foto P. Adamič

Z gozdarjem in Blažem smo sklenili stalno prežo, tako da smo se trije izmenjavali, vsak po šest ur. V gnezdu pa se niti las ni premaknil. Noben ptič ni priletel, noben odletel. Morda je gnezdo zapuščeno! Ves teden smo se tako menjavali in se vračali razočarani, ropanje pa ni prenehalo. Blaže je svojo perutnino zaprl v kurnik, zato je kragulj ropal pri bolj odročnih kmetih. Tu in tam so ga videli, eni večjega, drugi manjšega, torej samico in samca, ki je znatno manjši. Predrzna je bila zlasti samica, ki je sredi dneva ropala po dvoriščih in cesti. Ogledal sem si gnezdo z daljnogledom in v nejasnih obrisih sem opazil glavo ptiča. Razložil sem svetlosivi puh nad nasršenim perjem na vratu. Na smreki je ščinkavec brezskrbno prepeval, zahrbtna smrt ga ni pobrala. Dokaz, da kragulj v okolici gnezda ne lovi.

Valeča roparica me je gotovo opazila, ker je kakor kamen padla z gnezda, se pri tleh ulovila in zginila v gozdu. Deset minut po tem presenečenju je priletela zamenja. Kakor strela je švignil samec od spodaj navzgor in zginil v trdnjavi, še preden sem mogel pomeriti. Zdaj sem si gnezdo še z večjo pozornostjo ogledal. Po vrhu je bilo pokrito s svežimi zelenimi vejami. Morda zaradi vran, ki kradejo jajca. Saj bi mogel streljati v gnezdo, toda izgledalo je tako trdno zgrajeno, da ga šibre ne bi prebile. S strelom pa bi splašil valečega ptiča. Zato sem se po treh brezuspešnih urah preže odpravil h gozdarju. Kmetje so se pritoževali in norčevali, češ gozdar, puško ima, star lovec je, za gnezdo ve, pa nas ne more rešiti te svojati. Prihodnje dni se je ves posvetil kraguljemu gnezdu. Sprva je hotel gnezdo s kroglo preluknjati, pa si je premislil. Živa hoče dobiti roparja. Na preži je spoznal, da imajo operjeni roparji prav tako svoje stečine v zraku, kakor jih ima dlakasta divjad na tleh. Opazil je, da letata kragulja pri doletu in odletu vedno med dvema borovcema. Ob treh zjutraj je bil že na mestu in dve uri se ni premaknil. Tedaj se je vrgla samica iz gnezda in bliskovito šinila proti mladju. Gozdar je streljal, toda zgrešil je. Zdaj je čakal samca. Četrť ure pozneje je priletel po isti poti. Gozdar je bli pripravljen in ga sklatil. Toda skrb je ostala, ker si bo samica — brž našla par in ropanje ne bo prenehalo. Kragulje košare,

ki jih je nastavil, so ostale prazne. Le kanje so se ujele, če so udarile na nastavljenega živega goloba. Kraguljica se je skrbno ogibala košar in plenila domačo perutnino kar naprej. Kazalo je, da je nehala valiti in da mladino že krmi. Jožko je splezal dvakrat na smreko in slišal mladiče, ki so lačni vreščali. »Zdaj bi bilo prav, da jih dobim«, je tuhtal gozdar, toda stara bi ostala in ropala še naprej.

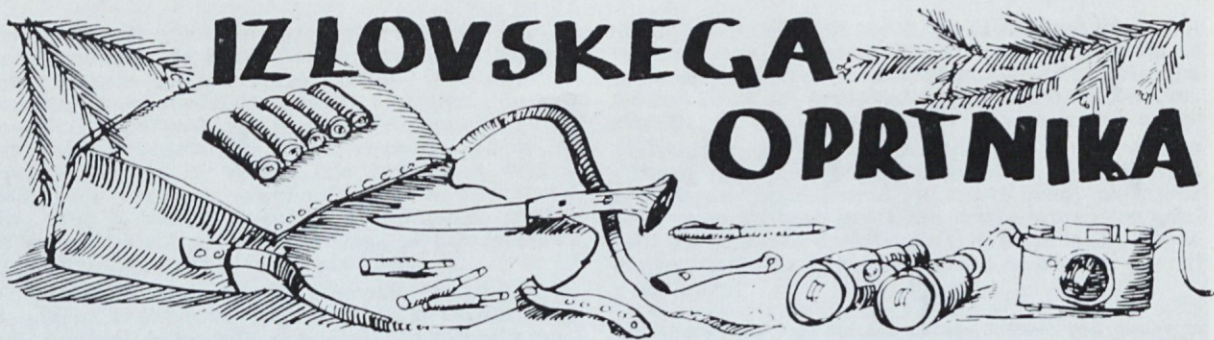
Kmetje so zapirali kure. Na vrsto so prišli gozdarjevi golobi. Kraguljica jih je pobirala kar po vrsti s strehe. Priletela je vedno takrat, ko je ne bi nihče pričakoval. Gozdar je včasih čakal, ni pa utegnil, da bi izgubljal ves dan. Golobov je bilo vse manj.

Končno je gozdar poklical Klemenovega Jožka, da ujame mladiče na gnezdu, gnezdo samo pa razdre. Jožko je ravnal po navodilih, razdril je gnezdo s kavljem in zmetal vse skupaj na tla. Mladičev pa ni bilo več v gnezdu. Trije, morda štirje kljuni več na račun male divjadi in domače perutnine.

Nenadoma pa se je gozdarju nasmehnila Diana. Ko je dva dni kasneje hodil po gozdu, kilometer od gnezda, se mu je zdelo, da sliši cviljenje mladih kraguljev. Po daljšem opazovanju jih je odkril na visokem drevesu in dva sklatil z veje. Stare ni bilo v bližini. Da pa je še živa, so dokazovali predrzni ropi po travnikih in dvoriščih.

Jesen je bila na pragu. Prepelice so že odšle. Noč za nočjo so se selile ptičje jate proti jugu. Ozračje se je hladilo. Tedaj mi je gozdar pisal, naj si izposodim uharico, da bi z njo poskušali uničiti kraguljico. Še tisto popoldne smo šli v zasilno uto, a dobili smo le štiri vrane in skobca. Zvečer sva se morala vrniti, zato sva poskusila še zadnjič, proti večeru. Uharico sva priklenila na robu gozda in se dobro skrila v grmovju. Pričelo se je mračiti. Še nekaj minut in obesila bova puški na ramo.

Tedaj se je uharica vrgla z rogovile v travo, legla na hrbet in izprožila ostre kremplje. Hip nato je čisto pri tleh prhnila močna ptica in udarila na uharico. Dva strela sta jo vrgla na tla bila je kraguljica. Njene rumene oči so naju nekaj dihov sovražno motrile, potem pa so se zaprle za vedno.

Nepoučno početje

Veliko je bilo že pisanega o zaščiti ptic. Toda avtor Z. P., pisec v Kmečkem glasu od 9. 1. 1964 me sili, da povem svoje mnenje. Pisec navaja, kako se pozimi uničujejo vrabci. Toda, ko sem prebral ta članek, sem bil razočaran. Koliko je kemičnih strupov, škropiva ali v prahu in zato ni potrebno, da bi posebej napravljalistrupiva za vrabčke pozimi, kajti zastrupijo se lahko tudi druge ptice.

Ne bi se čudil, če bi take nasvete dajal kak Italijan. Da pa so Slovenci taki, je sramotno.

Resnica je, da so vrabci tudi škodljivi. Toda zaradi tega jih ni treba še posebej uničevati, saj jih mnogo uničijo s škropljenjem. Da navedem primer iz neke KZ, ko so spomladi škropili sadno drevje proti kaparju. Otroci so kmalu po tem škropljenju stikali po sadovnjaku in našli mrtve ptice pevke. Leto potem ni bilo niti sledu od pticah, kaj šele o gnezdenju in podobnem.

In drugi nasprotni primer mojega bratranca, ki ima posebno veselje do ptic — še posebno spomladi, ko se vrnejo škorci. Tam imajo mnogo sadnega drevja in veliko več sadja kot pa tisti, ki »rumenijo« svoje drevesnice. Zato pa ima skoraj na vsaki jablani ali hruški valilnico. Začel sem ga posnemati. Predlansko pomlad je bilo zelo malo ptic v naši bližini in zato sem začel izdelovati valilnice, posebno za škorce in sinice. In uspeh je bil tu, saj so bile lani zasedene vse valilnice, razen ene in še v tej so se naselili vrabci. Ko sem lansko zimo krmil ptice, sem opazil komaj kakih 15 sinic in 3 ščinkovce. Toda ptičji rod se je potrojil, tako da je bilo letos hrane v krmilnici le za dva dni, medtem ko lani za ves teden. Tako sem polagal hrano pticam vsak teden trikrat. Seveda sem krmil tudi fazane, ki so redno obiskovali krmišča.

Če razmislimo o članku pisca Z. P., lahko rečemo, da ne more vplivati vzgojno na šolsko mla-

dino. Če se vrabci preveč razmnože, tudi zginejo. Ko sem hodil še v šolo, je bilo vrabcev na šoli, da je včasih kar mrgolelo, pa ni nihče nastavljal strupa, tako kot navaja pisec, pa so počasi zginili. Zato je bolje, če bi pisali, kako se izdelujejo krmilnice, valilnice in kako se krmijo ptice pozimi. Koliko ptičev uniči skobec za svoj lačni želodec in tako mu pride tudi vrabec v pest. Tudi domače mačke so dobre iztrebljevalke ptičev, zlasti predrznih vrabcev.

O vrabcu povejte svoje mnenje tudi drugi!

Ivan Verbič, Male Dole

Neprijetni doživljaji.

Po prvi svetovni vojni je bil lovec Cankarjev Matic iz Begunj na neki brakadi z drugimi lovci na stojišču. Dolgo ni bilo nič, ko na lepem med grmovjem zagleda rjavo liso. Aha, srnjak, si misli in sproži. Tedaj pa zakriči gonjač: »Joj, ali si znorel, da streljaš!« Bil je lovski čuvaj, oblečen v rjavo usnjeno suknjo. Zato so šle šibre na srečo le pod kožo.

Leta 1934 sem bil na lovu pri Cerknici. Na štefanov dan je bil vedno velik lov na zajce in lisice. Ko smo prihajali lovci po lovu na zbor, sem pazil na slehernega, kako nosi puško in če imajo pri petelinkah zaprte peteline. Pride tudi Cencov Milan s cevmi vodoravno predse in z napetima petelinoma. Kar pogrelo me je. Stopim za njega, primem previdno za cevi in jih narahlo dvignem navpik. Seveda je imel, čeprav starejši lovec, kup jalovih izgovorov.

Leta 1947 smo trije lovci šli na zajce, se od časa do časa sestajali in se v zastopu po stezi pomikali naprej. Na lepem počasi srednjemu puška, ki mu je napeto najbrž sprožila kaka vejica. Sreča, da smo vsi nosili puške po vojaško. Kaj bi lahko bilo, da je držal cevi vodoravno!

S temi sicer nepomembnimi doživljaji sem hotel opozoriti zlasti mlade lovce, da neprestano skrb-

no pazijo, kako nosijo puške in vedno mislijo na to, da v puški preži smrt! Zato po končanem lovu najprej izprazni puško in vedno ravnaj z njo, kakor da je nabita in napeta!

Ivan Petrič, Selšček

Grenko spoznanje

Še vedno nisem cel lovec, a vendar se že udeležujem večine lovskih pogonov.

Razredni študij zaključen, vojaški pas pravkar odložen, a še ne posušen od znoja. Sedaj je treba z vztrajnim delom dokazati teorijo in uveljaviti svoj poklic. To naj bi bil cilj slehernega člana naše družbe.

Lovsko izživljanje je v minuli sezoni preseglo svoje meje z oziorom na krasno jesensko vreme. Ni mi bilo še možno, da si nabavim najljubše — izvzemši »boljšo polovico« — a za ta čas mi srce umirja prijateljeva zvesta ljubica »Poldka« (češka bokovka — Poldi). V tem obdobju sem moral zaužiti grenak grizljaj, a lep poduk: Lovili smo v predelu Velika Bresačnica, na območju, kjer se radi drže kljunači — kljub večji prisotnosti fazanov in zajcev. Dnevni plen se je lepo večal in tudi dan se je nagibal k zatonu. Lovovodja Frac odredi: »Še ta pogon in dovolj za danes.« Bila je 500 m dolga dolinica v gozdu, lepo zaraščena z nizko podrastjo — prava remiza. Naprej! Strelji so valovili ozračje in kar naenkrat pred mene prifrči kljunač, od kod se je vzel, ne vem. Strel odjekne v moji podzavesti in že mi kolega čestita k lepemu zadetku. Bil sem ponosen — kdo pa ne bi bil. Čez trenutek me spet opozore, da naj pazim, da se mi bliža kljunač. V lovski razgretosti že vidim, kako pada pod mojim rojem šiber. Slab streljaj pred mano res pade kljunač v podrast. Mislim si: — ko se dvigneš bo takoj po tebi in moj boš, ljubček. Lica so mi pordečela od napetosti in čutil sem zardevanje — kakor pred ljubkim dekletom — pričakujoč odločilnega trenutka. Res zašumi

— zafrfota — rezek strel odjekne — plen obleži — a jaz zmagoslavno naznanim kolegom, da je kljunač moj. Velik uspeh. Pogon se je ta čas približal že na strelno daljavo. Z velikim spoštovanjem in dostojanstvom — kakor to zahteva lovska etika — poiščem plen med resjem in podrastjo — visoko do 50 cm. Joj, grozno, pred tolikimi očmi sem moral dvigniti fazzanko namesto kljunača. Nastal je potres, vse se je majalo in pogrezal sem se s »kljunačem« vred. Iz te težke zadrege me predrami lovovodja s tolažilno — »blago« — besedo: »Tovariši lovci, ne smemo mu škodovati v zlo, — začetnik je, v lovski ognjevitosti težko razloči živali, ker je pač le veterinar!«

Iz kolegovskega pripovedovanja zapisal resnici na ljubo.

J. K., LD Bresnica

Mufloni v solčavskem lovišču

Ob naseljevanju muflonov v sosednjem avstrijskem lovišču sta prišla preko meje v solčavsko lovišče l. 1957 breja samica in mladiča. Lovski čuvaj Podbrežnik Ludvik, ki je od vsega začetka opazoval muflone in poskrbel za krmljenje in solnice, je povedal: Stara samica je povrgla 12. aprila 1958 in sicer ovna, ki je sedaj pri tropu ter je star 6 let. Nek gozdni delavec je opazoval ovco, kako je ležala blizu poti in videl, da je povrgla mladiča. Mladič se je razvil v krepkega ovna (glej sliko). Leta 1959 ni bilo prirastka, kar je razumljivo, saj ni bilo za ploditev sposobnega samca. Toda že 1960 je ena ovca polegla mladiča, kar je dokaz, da je enoleten oven sposoben za oploditev. Leta 1961 sta plegli obe ovci, vendar sta oba mladiča poginila. Leta 1962 je bil prirastek 1 mladič in leta 1963 zopet samo en samček. Trop bi moral narasti na 6 glav, vendar čuvaj Podbrežnik opazi le 4 ter kaže, da sta se dva odselila, ker poginulih niso našli.

Podbrežnik vzorno skrbi za muflone in ima urejena krmišča ter solnice. Mufloni krmišča redno obiskujejo, le v milih zimah manj. Strastno ližejo sol, kar kaže tudi sliki.

Po opazovanju je življenjski prostor tropa okoli 1000 ha in obsega lovišče z izrazito strmo in južno lego. Takoj po naselitvi so bili mufloni precej domači, sedaj pa se po plahosti in previdnosti v ničemer ne razlikujejo od srnjadi. Ze samo šklep skritega fotoaparata jih požene v divji beg s krmišča. Po dosedanjih opažanjih meni tov. Podbrežnik, da je

Foto L. Podbrežnik

Foto L. Podbrežnik

ovca spolno zrela šele s tremi leti. Prva leta so ovce polegale bolj zgodaj, sedaj pa šele v maju. Lovska družina Solčava zelo skrbi na redko divjad v svojem lovišču. Očitno pa je, da bo lahko stalež napredoval le, če bo poskrbljeno za osvežitev krvi. Zato bo družina s pomočjo Lovske zveze Celje skušala nabaviti še 1—2 ovna in nekaj samic. Šele potem bo stalež verjetno izdatneje napredoval.

S. K.

Pes na zajčje večalo

Ker so se kmetje zmeraj prerekali z lovci, kateri pes je res samo hišni čuvaj, sem se odločil, da pregledam del lovišča, kjer ni bilo videti sledu nobedene divjadi. Blizu sadovnjaka, ki je bil obkrožen z gozdom in že od nek-

daj imenovan Zajčjak, sedaj docela zapuščen, sva se z Vinkom zavlekla v kup sena, ki je tam prezimoval. Čez dobre pol ure je na zajčji vek prišel mogočen volčjak, ki ga je imel kmet za najbolj poštenega in dobrega čuvaja. No, to pot je pes slabo naletel. Ta primer je eden izmed mnogih v naših loviščih.

Vlado Krajnc
LD Trnovska vas

Lov na gamse v Peci

Malo je lovskih let za LD »Koprivna-Topola«, da bi izvršila plan pri odstrelu gamsov. To zavoljo tega, ker nam ni vedno vreme naklonjeno. Če v Peci hitro zapade sneg, se v glavnem vsi gamsi umaknejo na avstrijsko stran Pece in le redko se kateri pojavi

Mladi pišejo

Lepo je biti lovec

na naši strani. Lovsko leto 1963/64 pa nam je bilo zelo naklonjeno in smo uplenili kar 14 gamsov in s tem tudi izvršili plan odstrela. Konec oktobra 1963 so bili uplenjeni kar štirje gamsi, med temi kapitalen, ki ga je uplenil Ivan Fajmut iz Tople (levi na sliki).

M. P., LD »Koprivna-Topola«

Na Peco

Še kot dekle sem rada hodila po planinah in tako sem šla tudi s fantom na lov na Peco. Takrat nisem imela rada divjadi, čeprav je bil oče lovec. Menda zato, ker je doma v zelnikih delala škodo. Tedaj sem pa na to pozabila, saj nekje mora živeti in v gozdu ne dela škode. Peca in gozd bi bila tudi samotna brez živali.

Bilo je menda avgusta 1963. Noč sva prespala v koči in ob svitu šla na lov. Ko mi je fant dal daljnogled in nabil puško, sem se počutila že kot izkušen lovec. Ko sva prišla na sedlo, je sonce ravno jelo kukati izza Uršlje gore. Vsa sem bila prevzeta od jutranje lepote in na tihem sem si mislila, da bo še lepše, če bo srnjak. Fant mi je naročil, naj pregledujem levo stran, sam bo pa desno. Šla sem tiho naprej in že ob prvem pogledu sem nedaleč opazila rjavo liso. Gledam, potem še z daljnogledom in uganem, da je srnjak. Tiho pokličem fanta, ki je zaostal, da bi videl srnjaka. Ker ga ni mogel oceniti, ni streljal. Srnjak se je medtem naju nagledal in se umaknil v gosto cretje. Tudi midva sva se prestavila na Ravbarsko peč, kakor jo je imenoval fant, da bi klicala. Ko sva nekaj časa opazovala okolico, je moj fant vzel leseno piščalko in jel klicati. Ves čas pa nisem smela govoriti, čeprav mi je jezik kar silil med zobe in zelo sem se morala truditi, da sem molčala. Opazovala sem, kako kliče in kliče, pa nič. Postala sem nestrpna, mu vzela piščal in začela sama klicati. In kmalu je bil uspeh. Srnjak nama je odzdravil s krepkim bov-bov in srečno lovecu in njegovi punc! Zame je bil lep izlet na prelepo Peco in tudi lov, čeprav brez srnjaka.

R. B.

Že vso jesen sem prosila očka, da me vzame na lov, a me je vedno zavrnil, češ da je zame preveč naporno. Na moje večno moledovanje mi je le dovolil, da se udeležim lova 29. novembra 1963. Ta dan sem vstala zelo zgodaj in že sva z očkom odhitela proti Leskovcu. Ko so se lovci zbrali na gmajni, deset minut od Leskovca, smo krenili navkreber, gonjači pa na desno, od koder naj se prične pogon. Vrh hriba je vodja lova jel razvrščati lovce. Kmalu je prišla vrsta tudi na naju z očkom in ostala sva sama na jasi, ki je na eni strani mejila na gozd, na drugi strani pa na prazne vinograde in polne vinske hrame. Čeravno je sonce kukalo izza oblakov, je bilo tako mrzlo, da sva kar težko stala na mestu. Kmalu naju je tako zazeblu, da sva zakurila, čeprav tako početje ni kaj primerno za dobrega lovca. Ko so sosednji lovci opazili, da se udobno grejeva, se jih je kar precej zbralo okoli ognja. Pogovarjali so se seveda o lovu, jaz sem pa med tem nabirala zadnje jesensko cvetje ter iz njega in mahu zvezala majhna šopka, ki sem ju podarila gostoma iz Gorice. Seveda sem tudi sebi naredila šopek, ki ga še danes skrbno čuvam. Ko sem dobro to opravila, se je začela že dolgo pričakovana brakada. Pasja gonja se je bližala in iz grmovja se je pognal lep dolgouhec. Počila je puška in zajček je žalostno končal svoje bežno življenje. Najin sosed je bil zajca zelo vesel, ker je bil to prvi plen tega dne. Kmalu je pridirjal drugi zajec, ki je bil namenjen nama. Počila je očkova puška in ubogi zajček se je še nekaj časa kotalil, dokler ga nisem ujela in je izdihnil.

Brakada je minila in premikali smo se proti dolini, kjer se je prilegla okusna malica. Kar laže smo potem krenili po polju in zadnji del lova se je končal zopet v Leskovcu. Tam se je zbrala vsa zelena bratovščina k posvetu in na veseli zadnji pogon. Za naslednjo nedeljo so določili Trško goro. Ubogi zajčki! Tako sem doživela prvi lov, ki mi bo z lepoto jesensko ubranostjo nepozabno ostal v spominu.

Alenka Mikulič,
dijakinja,
Videm-Krško

Kako sem ujel lisico

Naš dom stoji pri vodi ob robu gozda. Tistega dne v februarju se me je držala smola in sreča. Mama me je poslala v trgovino po olje. Pot je bila poledenela. Bum! Bil sem na tleh, iz steklenice je začelo otekati olje. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu. Domov sem prinesel le razbito steklenico. Mama je bila huda in žalostna.

Toda po njenem vedenju sem opazil, da ima neko skrivnost. Gledala je skozi kuhinjsko okno. Naenkrat je vzklíknila: »Poglej!« Skočil sem k oknu. Prav blizu sem videl sedečo lisico.

Mama mi je povedala, da lisica šepa. Opazila jo je, kako se je plazila proti račkam, ki so se kopale v Rinži.

Sklenila sva, da jo uloviva. Vzel sem veslo, mama pa kramp. Pridružil se nama je tudi pes Piki. Vsak s svoje strani je šel po lisico. Piki je lajal, mama pa je nerodno stopicala po ledu. Lisica je mamo opazila. Začela je šepajoč bežati proti Rinži, jaz pa za njo. Lisica skoči v vodo. Naglo skočim za njo. Voda je bila ledeno mrzla in mi je segala skoro do pasu. Nisem se menil za mraz, ampak sem mahal po lisici, dokler ni bila mrtva. Nato sta pritekla mama in Piki. Bil sem junak dneva. Škornji so bili polni vode. Odvlekel sem lisico v hišo in se hitro preoblekel. Obešil sem jo na vidno mesto, kjer naj bi jo videl očka.

Čez pol ure je že vsa vas vedela o mojem junaštvu. Za to sem poskrbel sam.

Mislil sem, da bom za lisico dobil kup denarja. Žal je bila koža slaba. Odsekal sem ji rep. Lovec Miha mi je rekel, da se za rep dobi 500 din.

V šolski knjigi sem bral, da je v Sloveniji okoli 8000 lisic. Jaz pa trdim, da jih je sedaj le 7999.

Cvetko Miller
Slovenska vas 27,
pri Kočevju
učenec IV. razreda
osnovne šole

Arsa

Neko popoldne sem vprašal Igorja, če gre nabirat zvončke v Panovce. Igor se je proti volji mame zmuznil z menoj na potep. Nabrala sva lep šopek zvončkov in se vračala domov. Med potjo zaslišim pasje cviljenje in zagledam nad cesto psa ptičarja, ki je bil z vrvjo za vratom obešen na drevo. Brž sem prerezal vrv in ga rešil. Vprašanje je nastalo, čigav je pes. Pri poizvedovanju sem na-

letel na Darka, sošolca iz preteklega leta, ki mi je povedal, da pri Skubinovih pogrešajo psa. Povalbil sem Darka, da mu pokažem psa. Darko je povedal, da se Skubinov pes imenuje Arsa. Na ta klic se mi je pes odzval. Spustil sem ga in šel je domov in legel v pasjo hišico. Tako sva z Igorjem imela zadoščenje, da sva tako lepemu psu rešila življenje. Veseleje se nama je še povečalo, ko je Arsa v znak hvaležnosti zaplesala okrog naju. Zamudila sva sicer večerjo, toda v zavesti, da je bilo najino delo več vredno kakor večerja, ki pa tudi ni izostala.

Iztok Humar,
5. razred osnovne šole
Nova Gorica

Iz lovske organizacije

Z občnega zbora LD Tomišelj

Iz poročil članov upravnega odbora je bilo videti, da so člani LD Tomišelj v preteklem lovskem letu krepko zastavili, da bi izboljšali svoje lovišče.

Medtem ko so doslej posvečali svojo skrb zlasti nižinskemu delu lovišča, pa je predlanska zima resno opozorila, da je treba prav tako skrbeti za veliko divjad, saj so lahko izgube v eni sami zimi porazne.

Minula zima družine ni presejnetila, saj je zgradila tri nova krmišča za veliko divjad, očistila napajališča, obnovila vsa fazanja krmišča, uredila košenice itd. Hkrati so člani zgradili štiri visoke preže in očistili nekatere lovske steze. Vrednost dela, opravljenega v preteklem letu in materiala za lovske naprave cenijo približno na 70 000 dinarjev. Vsa krmišča in solnice so redno oskrbovali. Za krmljenje fazanov so kupili 1520 kg piče, približno toliko krme pa so dali domači lovci za veliko divjad ter razen detelje tudi 720 kg divjega kostanja in 120 kg soli.

Poleg številnih drugih roparic so uplenili 15 lisic, 12 kraguljev, 12 potepuških psov in 13 potepuških mačk. Za zastrupljenje vran so porabili spomladi 200 jajc. Pri uničevanju roparic sta se najbolj izkazala lovski čuvaj in član družine Jože Svete.

Za osvežitev krvi so si omislili 20 kebčkov — fazanov. Preden so

fazane izpustili v lovišče, so jih obročkali in o tem obvestili sosednje družine. Sklenili so, da bodo tako ravnali tudi v prihodnje, saj hočejo na ta način kolikor toliko zanesljivo ugotoviti, ali je vlaganje fazanov smotno. (V preteklem letu so bili ustreljeni trije fazani.)

Inozemski lovski turizem je postal v družini nekako tradicionalen, saj že vrsto let prihajajo na lov tuji gostje. Na občnem zboru je bilo poudarjeno, da bo treba to vrsto gospodarske dejavnosti še bolj krepiti, vendar pa bo treba hkrati skrbeti, da člani družine s tem ne bodo bistveno prikrajšani. Družina si prizadeva vabiti tujce na lov na veliko divjad. Vendar ji doslej ni uspelo, ker se večina tujih lovcev zanima le za lov na malo divjad.

Razveseljiva je ugotovitev, da je bil odstrel srnjakov povsem pravičen. Gotovo je k temu prispevala določba v poslovniku LD, ki dovoljuje do 1. avgusta le gojitveni odstrel. Družina si je uredila natančno evidenco (kraj, čas, spol, teža, zdravstvena opazovanja itd.), ki daje dokaj zanesljivo podobo o stanju srnjadi v lovišču. Taki, sistematično urejeni podatki, bodo služili za ugotovitev, da li srnjad kvalitetno napreduje, stagnira (ostaja enaka) ali nazaduje.

Kritično so ocenili tudi delo lovskih psov. Nekateri vodniki premalo skrbje za vzgojo psov, kar je očitno na lovu, ko psi ne slede svojim vodnikom. V preteklem letu je LD regresirala nakup dveh brakov jazbecarjev, v prihodnje bo pomagala članom tudi pri nakupu drugih primernih psov in vodnikom omogočila obisk kake pomembne prireditve, da se seznanijo z delom šolanih psov.

Delo družine je bilo plodno in tudi blagajna je zaključila s pozitivno bilanco. Za prihodnje leto imajo tomišelski lovci v načrtu ureditev štirih novih krmišč za veliko divjad, zasaditev divjega kostanja in topinamburja, pripraviti vejnike za zimsko krmljenje, urediti košenice in preskrbeti prezimovališča za fazane in jerebice. Za pospeševanje lovskega turizma nameravajo spustiti v lovišče 100 fazančkov. Vse to zgovorno priča o smotnem gospodarjenju lovske družine.

Z. Orel

Z občnega zbora LD Videm ob Savi 19. aprila 1964

Iz poročil kakor tudi iz razprave je bilo razvidno, da je bila dejavnost lovske družine v pretekli lovski sezoni dokaj pestra in plodna. Kakor mnoge druge, tako

Foto V. Nučič

Uplenitelj Pavel Cvenkel, v lovišču LD Višnja gora — junij 1962

je tudi videmsko družino predlanska ostra zima resno opozorila, da je treba pravočasno pripraviti krmišča za divjad in jih oskrbeti s hrano. Zavedajoč se tega so videmski lovci že lani izdelali načrt, kaj vse bodo storili, da bo stalež divjadi porastel in da bo uspeh na tem področju čim boljši. Družina je sprejela tudi sklep, da poleg jerebic zaščiti zajca v celoti skozi vse leto. Zato so lovci organizirali vsako nedeljo love na roparice in tako pokončali preko 28 lisic in ostalih roparjev. Za postavitev krmišč, solnic, prež in za krmljenje divjadi so porabili preko 500 delovnih ur. Lovišče so razdelili na posamezne revirje in zadolžili slehernega člana, da je skrbel za določen okoliš. Podatki o staležu divjadi, zlasti zajcev, kažejo, da so bili ukrepi družine povsem pravilni in da se bo vloženi trud bogato obrestoval. Lovska družina je skrbela tudi za vzgojo svojih članov in za utrjevanje discipline.

Leopold Stanko

Z občnega zbora LD Vojnik

V aprilu 1964 je LD Vojnik polagala obračun svojega dela. Iz poročil je bilo razvidno, da se je družinsko življenje vzorno razvijalo. Plan odstrela je bil zaradi hude zime znižan. Brakade so se vršile zelo organizirano. Posebno pozornost bo v bodoče treba posvetiti pravilnemu gojitvenemu odstrelu srnjadi, ki v preteklem letu ni bil zadovoljiv.

Družina šteje 31 članov in razpolaga s 25 pasemskimi psi.

V preteklem letu so se v lovišču mudili 4 inozemski lovski gostje, ki so porabili za lov na srnjaka 38 lovnih dni. Za lovske goste sta bili organizirani tudi dve brakadi.

Po sedemletnem perspektivnem planu bo že letos z udarniškim delom dokončana več kilometrov dolga lovska steza na Kislici.

Družina že drugo leto ocenjuje delo članov po posebnem točkovnem sistemu tako, da lahko preko vsega leta zasleduje delovanje članov. Nedosežene točke morajo člani vplačati v družinsko blagajno.

V letošnji precej dolgi zimi je družina oskrbovala 28 krmišč za divjad.

Občni zbor je tudi kritično ocenil novelo novega lovskega zakona in opozoril na vse dalekosežne posledice, ki bi nastale, če bi lov prepustili nelovskim gospodarskim organizacijam.

Kmetijstvo, ki ima v jerebici neprecenljivega pokončevalca mrčesa, naj bi v bodoče za to divjad primerno urejevalo obdelovalne površine ter sodelovalo pri tem z lovskimi organizacijami.

Občni zbor je ponovno izbral prejšnji upravni odbor, ki že več let uspešno in požrtvovalno vodi delo lovske družine.

Valter Dvoršek

LD Laško

Lovska družina Laško je imela dne 25. IV. svoj občni zbor. Lepo hribsko lovišče obsega 6700 ha. Odstrel divjadi v preteklem letu ni bil zadovoljiv ter je družina zaradi tega sklenila učvrstiti družinsko disciplino in nabaviti 8 pasemskih psov. Družina ima težave na obrobni predelih lovišča, ki so članom težje dosegljivi in v katerih še vedno cvete divji lov. Posebno problematičen je predel Kolobje. Povprečna starost članov je 48 let in je občni zbor sklenil lovske vrste pomladiti s sprejemom novih članov.

Posebne težave ima družina s psi čuvaji, katerih število se je v zadnjih letih povečalo za 300 %. Kmetje spuščajo ponoči te pse z verig in tako psi mrharijo po lovišču.

Družina je z ostalimi družinami v komuni sklenila, da bo za občinski praznik v Laškem priredila lovsko razstavo in z udarniškim delom uredila na Gradu strelišče za umetne golobe.

Za predsednika družine je bil ponovno izvoljen tov. Vale.

Valter Dvoršek

Občinsko lovsko tekmovanje na umetne golobe v Murski Soboti 19. aprila 1964. Udeležilo se ga je osem lovskih družin s streljanjem v štiriclanskih ekipah in posameznikih. Uspehi: Ekipe: 1. mesto LD Sobota (Rakičan) 52

točk — Marič 18, Šušteršič 14. dr. Lanšček 10, Zrin 10; 2. mesto LD Petrovci 46 točk — Prelec 14, Vari 14, Županek 8, Krem 10; 3. mesto LD Dolina 45 točk — Poredoš 15, Černeka 15, Torbica 14, Ločič 1. Posamezniki: Prvi Ivan Muc, LD Tišina, 20 točk od 25 možnih, drugi Ludvik Marič, LD Sobota, 18, tretji Štefan Hajduk, LD Moravci. Nadaljnja tri mesta si dele Janez Drvarič, LD Brezovci, Franc Poredoš, LD Dolina, Bela Hodošček, LD Cankova.

Na splošno je bilo tekmovanje zadovoljivo, čeprav so uspehi pod pričakovanjem. Izven konkurence je streljal 73-letni lovski veteran Vlado Jezovšek in dosegel 4 točke ter s tem prekosil več mladih strelcev.

Arpad Banfi, M. Sobota

Za žrtve potresa v Skopju

LD Žalec iz LZ Celje je darovala 10 000 din. Lovske družine LZ Maribor so skupno darovale 220 000 din.

LZ Celje je podpisala 500 000 din posojila, LZ Maribor 350 000 din in LD iz LZ Trbovlje 20 000 din.

Jubilanti

Anton De Gleria 80-letnik, član LD Logatec, 64 let lovec, se še redno udeležuje skupnih lovov in vseh lovskih sestankov — kot zgled mladim lovcom ter rad pripoveduje iz svojih bogatih lovskih doživljajev. Častitljivemu jubilaru iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zadovoljnih in zdravih let!

Lovci LD Logatec — R. M.

Ludvik Jesenik že petdeset let lovec

Vedno, kadar obiščem očeta v prijetnem kotu Savinjske doline, me navduši njegova lovska vnema. Z zanimanjem prisluhnem njegovemu pripovedovanju o lovu in vsemu, kar je z lovom v zvezi. Pol stoletja že živi v svetu savinjskih gozdov in tamkajšnje divjadi ter s smotnim gojenjem uravnava njeno življenje v gozdu. Dolga leta je bil vodja lova na Vranskem in čeprav so mu leta naložila svojo težo, še vedno z jasnim obrazom in krepkim korakom hodi vstric z mladimi. Z lova se ne vrača utrujen, temveč pomlajen in svež. Če se pogovor razpleta o lovu, mu žare oči. Tak je bil tudi mladi Ludvik, ko ga je oče-lovec vodil v gozd in med divjad. Minevala so leta, a ljubezen našega očeta do gozda, do divjadi, do narave se je le še povečala in vsega prevzela. Neizčrpna so njegova pripovedovanja o doživetjih z divjadjo. To je življenjska povest pravega, naravi predanega lovca, ki mu od srca želimo, da se še dolgo, dolgo ne konča.

Tilka Jesenik, Kamnik

Mag. pharm. Oton Oršanič 60-letnik, član LD Brežice, je od mladih nog v lovskih vrstah in s svojim vsestranskim teoretičnim in praktičnim lovskim znanjem vzgojitelj mladih lovcev, kinolog in funkcionar v lovski organizaciji. Za svoje plodno in požrtvovalno delo je bil odlikovan z Znakom za zasluge, z Redom II. stopnje za lovske zasluge in s Srebr-

nim znakom za zasluge v kinologiji. Vsi lovski tovariši v Posavju uglednemu jubilantu iskreno čestitamo ter mu želimo še mnogo zdravih in vedrih let ter obilo lovske in osebne sreče.

LZ Videm-Krško

Franč Dolinšek — 50 let. Je član LD »Bresnica« pri Ptujju in njen dolgoletni starešina ter 25 let delaven v lovskih vrstah. Skoraj ni lovca na Ptujškem polju, ki ne bi jubilara poznal kot dobrega lovskega tovariša in naprednega kmetovalca. Od srca mu želimo, da bi s svojim zdravim humorjem še dolgo ostal v naših vrstah!

Člani LD »Bresnica« pri Ptujju

Umrli

Peter Pavlovič, član in častni član LD Cerklje ob Krki, kinolog, veščak za šolanje psov, vesten čuvaj in gojitelj divjadi ter vzoren lovski tovariš, 75 let star.

Luka Triplat, član LD »Peca«, 28 let lovec, star 64 let.

Jože Čekon, član LD »Peca«, od mladih nog lovec, star 67 let.

Jože Flisar, član LD Pesnica pri Mariboru, dolgoletni lovski čuvaj, odlikovan z Znakom za zasluge, je nenadno preminul.

Jakob Hlade, častni član LD Kungota, katerega 90-letnico smo pred nekaj meseci praznovali, se je preselil v večna lovišča. Čez 70 let je bil zgleden lovec, priljubljen tovariš, ki je znal vzgojno vplivati na mlajšo lovsko bra-

tovščino. Napreden gospodar in kmetovalec ob jezikovni meji je bil neomajen borec za naše narodne pravice ter velik dobrotnik vsem pomoči potrebnim. Ohranili ga bomo v častnem in trajnem spominu!

LD Kungota

Lovska kinologija

S 43. OBČNEGA ZBORA
DRUŠTVA LJUBITELJEV
PTIČARJEV V LJUBLJANI,
dne 14. marca 1964

Poleg članstva so bili navzoči zastopniki: Lovske zveze Slovenije dr. Jože Benigar, Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc, Kluba za goniče dr. Janko Lavrič, Kluba jamarjev in terierjev in Zveze športnih in službenih psov Teodor T. Drenig, Kluba športnih in službenih psov Ljubljana tov. Klemenčič, Lovske zveze Ljubljana Cene Kranjc, Lovske zveze Novo mesto Franjo Bulc, Lovske zveze Celje Bogdan Hrovat, Lov-

ske zveze Videm-Krško Alojz Arko, Lovske zveze Ptuj Milan Ivežič.

Predsednik Vladimir Pleničar odpravi občni zbor, ki počasti spomin uglednega in zaslužnega kinologa, pokojnega Janka Lokarja, z enominutnim molkom.

Ker je zapisnik tega občnega zbora v celoti dostavljen Strokovni komisiji KUS, Kinološki komisiji LZ in vsem pasemskim organizacijam, so tukaj podani le kratki izvlečki iz poročil funkcionarjev. Predsednik Vl. Pleničar med drugim omenja:

predlog, da bi se v bodoče vse kinološke prireditve za ptičarje in šarivce imenovala »preizkušnje« in ne tekme in torej samo »uporabnostna tekma«;

sklep, da se namesto izraza »strelomirnost« oziroma »strelolaplhost« uvede »obnašanje ob strelu«; da se preizkušnja dela na roparice izvede samo pred sodniki, brez gledalcev — korone; da je Kinološka zveza Slovenije odlikovala z redom I. stopnje za zasluge na polju kinologije tudi člane dr. Jožeta Benigarja, Teodorja Dreniga, Julija Kodra, z redom II. stopnje pa Sašo Kovača, Rudolfa Bernika in Slavka Perčiča.

Iz poročila tajnika Pavla Cvenkla je razvidno, da ima društvo 212 članov in je 16 članski upravni odbor imel v preteklem letu 7 sej.

Strokovni poročevalec Jože Škofic je povedal, da je v l. 1963 DLP po svojih sodnikih in drugih funkcionarjih sodelovalo na 14 pregledih vseh pasem. Ocenjenih je bilo 137 psov, od tega 77 psov in 60 psic.

V register mladih je vpisanih:

	Psov	Psic
53 legel nemških kratkodlakih:	143	103
2 legla nemških ostrodlakih:	5	3
1 leglo poenter:	2	2
1 leglo angl. seter:	1	2
5 legel epagneul breton:	19	10
17 legel koker španjelov:	43	32
4 legla špringer španjelov:	13	9
83 legel s 387 mladiči:	226	161

Preizkušenj za ptičarje in šarivce je bilo 11, ki se jih je udeležilo 71 psov.

Občni zbor je z volitvami izbral člane upravnega odbora:

predsednik Vladimir Pleničar
podpredsednik Viktor Logar
tajnik Pavle Cvenkel
blagajnik Stane Logar
gospodar Maks Turk
strokovni poročevalec Jože Škofic

kroničar Hinko Hribar
člani: Štefan Tausig
Janez Dolničar
Jože Logonder
Franc Sekne
Mirko Confidenti
Drago Furlan

Člani nadzornega odbora:

predsednik dr. Jože Rant
člani: Rudolf Bernik st.
Jože Jurečič

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja ptičarjev v Ljubljani 12. in 13. X. 1963

Na Ljubljanskem polju jo vsako leto organizira Lovska zveza Ljubljana, izvede pa DLP.

Preizkušnjo je vodil referent za kinologijo LZ tov. H. Vadnov, ocenjevanje pa sta opravila tov. Pavel Cvenkel in podpisani; kot sodniški pripravnik je sodeloval tov. Confidenti.

Divjadi je bilo dovolj. Za jesensko vzrejno preizkušnjo je bilo javljenih sedem psov, za poljsko pa šest.

Jesenska vzrejna preizkušnja:

Št. 1 DIK — RMPki 1641, vodnik in lastnik Maks Gruden. Prirojene lastnosti so pozitivne, discipline šolanja niso dovolj obdelane, niti utrjene. Pes je npr. neobdelan pri jerebicah, fazanih in zajcu. Rad vskoči; prinašanje in delo na vlakah je treba izpopolniti. Pri vodnem delu je popolnoma odpovedal. — 124 točk.

Št. 2 — RELA — JRP 3259ki, lastnik in vodnik J. Udovič. Psica še nima utrjene stoji, zato je natezanje pomanjkljivo. Vzdržnost pri dlakasti in pernati divjadi nezadostna. V prinašanju še ni dokončno obdelana. V vodo gre, a še ni dovolj šolana. — 118 točk.

Št. 3 — BULA — RMP 801 sr., vodnik in lastnik C. Pogačar. Psica je odlično prilagojena zmogljivosti vodnika kot invalida. Na zajca in perutnino ni prišla. Na vlakah je pozitivna. — 113 točk.

Št. 4 — ADA — RMPki 1511, vodnik in lastnik Franc Kmetič. Psica ima lovske zasnove pozitivne, tudi šolana je pravilno. — 177 točk.

Št. 5 — ARAS — ČAVENSKI. RMPki 1510, vodnik in lastnik R. Bernik. Lovske lastnosti so v glavnem pozitivne, dresurne discipline je treba še obdelati. — 142 točk.

Št. 6 — DRINA — RMPki 424 H 58, vodnik in lastnik Franc Sekne. Lahka, srednje temperamentna psica, pravilno šolana, zelo ubogljiva. — 175 točk.

Št. 7 — BINA — VERŽEJSKA, RMPki 1496, lastnik in vodnik D. Vraničar. Psica ima pozitivno lovsko zasnovo. Šolana je površno. — 95 točk.

Poljska preizkušnja

Št. 11. ADA, RMPki 1421, vodnik in lastnik Jože Zdešar. Psica ima izvrsten nos, trdno stojo in lepo nateza. Vodnik jo drži prekratko. Ni še popolnoma umirjena pri zajcu in perutnini. — 151 točk.

Št. 12 ACO, epagneul breton, vodnik in lastnik F. Ovičaj. Vodnik mu mora še utrditi stojo in natezanje. Umiri naj ga pri divjadi. Odložitev komaj zadovoljiva. — 146 točk.

Št. 13 LOLO — JELENSKI, RMP 298 NK Sr., vodnik in lastnik Ilija Dragujevič, je med preizkušnjo odstopil.

Št. 14 DIK, JRP, ndk, vodnik in lastnik R. Bernik sen. — 111 točk.

Št. 15 AKSI, JRP 2919, nk, vodnik in lastnik Hinko Hribar. — 92 točk.

Št. 16 ELFA, RMPki 1422, vodnik in lastnik Leopold Weiss. Psica je pravilno šolana, zelo ubogljiva. Odložitev še ni absolutno zanesljiva. — 165 točk.

Jože Škofic

Preizkušnja šarivcev v Celju 19. okt. 1963

Lovska zveza Celje je med najagilnejšimi v kinologiji. Letošnja preizkušnja šarivcev je bila v lepem lovišču Šentjur. Vodil jo je Slavko Kovač, kinološki referent Lovske zveze Celje. Ocenjeval je podpisani. Javljenih je bilo 7 psov. Disciplina vodnikov je bila vzorna.

Št. 1. BLANKA VON ALTENBERG ÖW — ZB 371, vodnik Ludvik Lapornik, lastnik Lovska zveza Celje. Blanka, nemška prepeličarka išče zelo na kratko in počasno. Ob dvignjeni fazanki iz trave, se takoj oglasi, na zajca ni prišla. V vodo gre. — 65 točk.

Št. 2 BEBO, JRc 427 kš, vodnik Hubert Kolšek, lastnik Lovska zveza Celje. Pes ima prav dober nos, zelo živahno in dovolj sistematično išče. Kaže veliko veselje za delo po sledu in tudi v vodo gre rad. Fazane je dvigal tiho. Na zajca ni prišel. Ob strelu je miren. — 88 točk.

Št. 3 BEBI, JRc kš, vodnik in lastnik Ivan Drolc. Psička ima dober nos, živo in sistematično išče, gre včasih predaleč, uboga dovolj dobro. Na fazanjem sledu se večkrat in dobro oglašja. Na zajca ni prišla. Za vodno delo ni pokazala navdušenja. — 101 točka.

Št. 4 AGA, JRc 96 šš, vodnik in lastnik Ludvik Lapornik. Psička ima prav dober nos, je glasna na vsakem sledu, le išče premalo sistematično in premalo živahno. Ubogljivost zadovoljuje, za vodo ni navdušena. — 74 točk.

Št. 5 TARA, koker španjelka, vodnik Silvo Ulaga, lastnik Lovska zveza Celje. Ima zadovoljiv nos, išče počasi, precej sistematično, na sledu je glasna. Obstreljenega fazana je precej dolgo glasno gonila, ga ujela in živega prinesla. Na zajca ni prišla. Za vodno delo ni pokazala primerne zanimanja, 97 točk.

Št. 6 BIBA, špringer španjelka, vodnik Ludvik Lapornik, lastnik Lovska družina Rečica. Biba ima prav dober nos, izredno voljo za šarjenje in delo po sledu. Pri dvigu fazana se takoj oglasi. Na zajca ni prišla. — 77 točk.

Št. 7 CIBA, RMšš 112, vodnik in lastnik Slavko Krašovec. Psica je v vseh disciplinah prav dobra. — 89 točk.

Jože Škofic

Preizkušnja šarivcev v Ljubljani 20. okt. 1963

Organizirala jo je Lovska zveza Ljubljana pod vodstvom kinološkega referenta tov. H. Vadnova, delo šarivcev pa je ocenil sodnik tov. Škofic.

Pred preizkušnjo

Foto C. Pogačar

Vreme je bilo ugodno, divjadi dovolj, discipliniranost vodnikov na primerni višini.

Št. 1 ALKO — MLADINSKI, RMšk 379, vodnik in lastnik F. Slamič, Maribor. Pes ima prav dober nos, je vztrajno glasen pri dlakasti divjadi. Išče še premalo sistematično in nekoliko kratko. Ob strelu ostane miren. V vodo gre zelo rad. Oglasil se ni pri nobenem fazanu. — 108 točk.

Št. 2 DAVOR — HUJANSKI RMšk 514 — vodnik in lastnik Anton Bukovnik, Tupaliče na Gorenjskem. Pes ima prav dober nos, odlično zasnovano za šarjenje v grmovju in za delo po sledu. Je zelo ubogljiv. Ob divjadi se ni oglasil, niti ko je dvignil lisico. — 91 točk.

Št. 3 BESA ŠTAJERSKA, JRc 432 kš 30852, vodnik in lastnik Rudolf Bauman. Psica je pokazala izvrsten nos, sistematično iskanje, veliko veselje do dela na polju, do šarjenja v gmovju in v vodi. Pri fazanih in zajcih je ostala tiho. — 96 točk.

Št. 4 BRUNO — RMšk 496, vodnik in lastnik Andrej Kraljič. Pes ima pozitivno lovsko zasnovano, prav dober nos, je glasen na sledu, v vodo gre prav rad. — 102 točki.

Jože Škofic

Preizkušnja ptičarjev in epagneul bretonov

v Krškem 27. 10. 1963

Lovska zveza Krško si močno prizadeva za šolane pse. Vodniki na tej preizkušnji so bili disciplinirani in zavedni lovci.

Preizkušnje se je udeležilo 6 psov, 3 nemški kratkodlaki ptičarji in 3 epagneul bretoni.

Št. 1 BOJ, nemški kratkodlaki ptičar, vodnik in lastnik Franc Molan. Pes slabo uporablja nos, iskanje ni dovolj sistematično, stoji in natezanje še nista utrjena, pri strelu ga mora vodnik umiriti. Vlako z dlakasto in pernato divjačino je opravil dobro. Pri iskanju prosto izgubljene divjačine je zadovoljil. — 176 točk, III. b.

Št. 2 ADA (UČKA) — epagn. breton, JRP 69 EB — 30717 — vodnik in lastnik Franc Preskar iz Krškega. Psica in vodnik sta bila pri preizkušanju odlično povezana. — 190 točk, I. a.

Št. 3 BORI — epagn. breton, JRP 84 EB, vodnik Gregor Bahč. Pes je še mlad, ni še izdelan za tovrstno preizkušnjo. Dopolniti mora iskanje, ubogljivost in mirnost ob strelu kakor tudi vzdržnost pred dlakasto in pernato divjadjo. — 113 točk, pohvalno priznanje.

Št. 4 AS — epagn. breton. JRP 71 EB, vodnik in lastnik Alojz Arko, Krško. V splošnem zelo dober. — 187 točk, I. b.

Št. 5 — EMA (DINA) — VRBIN-SKA, JRP 3058, vodnik in lastnik Fonza Vahčič. Simpatična psica, ki kaže nekakšno plahost, ne upa si dovolj daleč od vodnika in pozikša z visokim in večkrat tudi z nizkim nosom. Izpopolniti jo je treba v iskanju, hitrosti, odložitvi in izdelovanju sledu po vlaki. — 131 točk, III. a.

Št. 6 DIJANA — JRPki 1749, vodnik in lastnik Franc Škofljanc, Brege. Starejša psica, že nekoliko počasna, odlično pozna lovišče in ve, kje naj išče divjad. Na strel rada vskoči, obstreljenega fazana sigurno poišče in prinese še živega. Na vlaki z zajcem je absolutno zanesljiva. Vodnik bi ji moral izdelati še odložitev. — 162 točk, II. a.

Organizacija celotne preizkušnje je bila prav dobra, ob zaključku koristen pomenek o lovski kinologiji, o šolanju psov in izvajanju malega lova.

Jože Škofic

Mednarodna razstava psov v letovišču Varese v sev. Italiji bo 28. in 29. junija 1964. Imenovanih je 17 sodnikov za posamezne pasme psov. Za kratkodlake in druge nemške ptičarje je sodnik tovariš Bogdan Sežun iz Ljubljane. Tudi letos bodo podeljene štiri velike nagrade te prireditve in sicer: za ptičarje, za retrieverje, terierje, vseh vrst gonič in jazbečarje, za uporabnostne pse ter za pritlikave in hišne pse. Te nagrade se podeljujejo najboljšemu paru psov iste pasme in istega lastnika. Psi morajo biti vpisani v priznanih rodovnih knjigah in ki so bili v enem razstavnem razredu v Varese že posamezno predvedeni ter so prejeli oceno najmanj »odlično«.

Š.

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Astra JRJos 197 bila na tekmi — Hum JRJos 222 bil na tekmi, leglo bo 18. junija 1964. Vzreditelj Jože Ban, Lokev 103, pošta Divača.

Nemški prepeličarji:

Blanka von Alpenberg JRNP 1 — Hasso von Herzogstuhl DWZB 398/61, leglo bo 26. junija 1964. Vzreditelj Lovska zveza Celje.

Koker španjeli:

Bojka Mladinska JRŠK 446 — Rigo JRŠK 431, leglo bo 6. VI. 1964. Vzreditelj Erna Seršen, Bistrica 11, pošta Ruše pri Mariboru.

Cita JRŠK 462 — Guši JRŠK 359, leglo bo 15. VI. 1964. Vzreditelj Niko Marn, Brezovo 19, pošta Blanca.

Rička JRŠK 498 — Per JRŠK 497, leglo je bilo 25. IV. 1964. Vzreditelj Štefi Luznar, Ljubljana, Gorupova 1/II.

Springer španjeli:

Jutta Novogorska JRŠS 69 — Dik Tinjskogorski JRŠS 107, leglo je bilo 30. V. 1964. Vzreditelj Leopold Poglajen, Debro 52 a, pošta Laško.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Ada JRPki 2108 bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818 bil na tekmi, leglo je bilo 19. IV. 1964. Vzreditelj Leopold Topolak, Zg. Bistrica, pošta Slov. Bistrica.

Dina Bakovska JRPki 1376 vpis v JR v teku, bila na tekmi — Agan Ravenski JRPki 3093 bil na tekmi, leglo je bilo 14. V. 1964. Vzreditelj Alojz Gaber, Serdica 5, pošta Rogaševci.

Senta JRPki 2077 bila na tekmi — Bori JRPki 2826 bil na tekmi, leglo bo 17. VI. 1964. Vzreditelj Ivan Boša, Gradišče 8/a.

Lida JRPki 1762 bila na tekmi — Dar Bakovski JRPki 2669 bil na tekmi, leglo je bilo 7. V. 1964. Vzreditelj Stanko Stuhec, Apače 31.

Dina JRPki 2274 bila na tekmi — Čot JRPki 2268 bil na tekmi, leglo bo 2. VI. 1964. Vzreditelj Franc Jože Vrbinc, Ljubljana, Poljanska št. 62.

Nemški žimaveci:

Asta von Fürsteneck JRPos 496 — Hanno von Saaforst JRPos 203, bil na tekmi, leglo bo 2. junija 1964. Vzreditelj Miloš Kelih, Lesce 177 pri Bledu.

Angleški poenterji:

Rina JRPP 849 bila na tekmi — Lukani AE Herti LOI PT 10666/60, leglo je bilo 20. IV. 1964. Vzreditelj Ramo Spahič, Kranj, Mlaka 1.

Lovski terierji:

Odra Travnogorska JRLT 1382 bila na tekmi — Nazdar Travnogorski JRLT 1525 bil na tekmi, leglo bo 1. VI. 1964. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Besa JRLT 570 bila na tekmi — Nazdar Travnogorski JRLT 1525

bil na tekmi, leglo je bilo 28. V. 1964. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska. Cika Sladkogorska JRLT 1599 — Cvetko JRLT 1361 bil na tekmi, leglo bo 21. VI. 1964. Vzreditelj Jože Mele, Zelše št. 3, pošta Cerknica.

Biba JRLT 1686 bila na tekmi — Tes JRLT 1999, leglo bo 25. VI. 1964. Vzreditelj Vinko But, Sevnica, Savska cesta 4.

Magna Travnogorska JRLT 1917 — Teri JRLT 1913, leglo je bilo 12. V. 1964. Vzreditelj Maks Konečnik, Črneče št. 4, pošta Dravograd.

Braki jazbečarji:

Luna von Schacht JRBj 552 — Jago JRBj 1303, leglo bo 23. VI. 1964. Vzreditelj inž. Julij Uršič, Maribor, Ribniško selo 23.

Čuka JRBj 1241 — Kadet JRBj 1042 preizkušen za delo po krvnem sledu, leglo bo 20. VI. 1964. Vzreditelj Slavko Bele, Novo mesto, Jerebova 2.

Iris Vinarska JRBj — Jago JRBj 1303, leglo bo 18. VI. 1964. Vzreditelj inž. Julij Uršič, Maribor, Ribniško selo 23.

Besna JRBj 1186 — Diki JRBj 1289, leglo je bilo 6. IV. 1964. Vzreditelj Ivan Andrijašič, Podgorje 40.

Ciba JRBj 1316 PNZ — Bruno JRBj 1305 PNZ, leglo bo 10. VI. 1964. Vzreditelj Alojz Erjavc, Ljubno št. 4 v Savinjski dolini.

Ciba JRBj 1381 PNZ — Lovko Ratitovski bil na tekmi, leglo je bilo 15. IV. 1964. Vzreditelj Ivan Levar, Bočna 105.

Cedra JRBj 1349 — Laro JRBj 1437, leglo bo 2. VI. 1964. Vzreditelj Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, pošta Gorenja vas.

Beba JRBj 1379 — Daro JRBj 1394, leglo je bilo 30. V. 1964. Vzreditelj Stanko Krmelj, Slov. Javornik 52.

Ciga JRBj 1010 — Bruno JRBj 1378, leglo je bilo 22. V. 1964. Vzreditelj Peter Zaplotnik, Pristava 38, pošta Križe.

Cila JRBj 1041 — Bor JRBj 877, leglo je bilo 11. V. 1964. Vzreditelj Jože Simšič, Planina pri Rakeku št. 16.

Resasti istrski goniči:

Bistra JRGri 1111 — Biser JRGri 1074, leglo bo 21. VI. 1964. Vzreditelj Ivan Polis, Lokev 70, pošta Divača.

Ajka JRGri 922 — Biser JRGri 1074, leglo bo 5. VI. 1964. Vzreditelj Ivan Kete, Dolenje 25, pošta Ajdovščina.

Frika Celjska JRGri 1023 PNZ — Ris JRGri 1142, leglo bo 8. VI. 1964. Vzreditelj Jože Remic, Nazarje 3.

Kratkodlaki istrski goniči:

Norma Travnogorska JRGki 3124 PNZ — Dendi JRGki 1573 bil na tekmi, leglo bo 28. VI. 1964. Vzreditelj Lovska družina Ribnica na Dolenjskem.

Dinga JRGki 3640 — Ari JRGki 3475, leglo bo 28. VI. 1964. Vzreditelj Janez Francelj, Rapljevo 26, pošta Sruge na Dolenjskem.

Dika JRGki 3127 bila na tekmi — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 13. VI. 1964. Vzreditelj Lovska družina Mala gora, Kočevje.

Čada JRGki 3816 — Ari JRGki 3475, leglo bo 15. VI. 1964. Vzreditelj Lovska družina Dobrunje. Sača JRGki 3660 — Mentor Travnogorski JRGki 3770, leglo je bilo 8. IV. 1964. Vzreditelj Anton Žoger, Plužna 3, pošta Bovec.

Foto B. Krže

Posavski goniči:

Divna JRGp 2261 — Floki JRGp 3754, leglo bo 17. VI. 1964. Vzreditelj Franc Simonič, Celje, Vrunčeva 26.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene in zaščitene psarne

»DOKLEŽOVSKA« za ptičarje. Lastnik Leopold Vindiš, Dokležovje št. 13, pošta Beltinci.

»LOČNICA« za brake jazbečarje in jamarje. Lastnik Janez Jezovšek, Grobelno.

»MENINA« za goniče, brake jazbečarje in jamarje. Lastnik Lovska družina Gornji grad.

»NOTRANJSKA« za ptičarje. Lastnik Janez Udovič, Ljubljana, Krimska ulica 16.

»RESNIK« za goniče, brake jazbečarje, jamarje, šarivce. Lastnik Lovska družina »Kajuh«, Skofja vas.

»RAKOVEC« za goniče, brake jazbečarje in jamarje. Lastnik Lovska družina Log-Sentvid pri Grobelnem.

»ŠMOHORSKA« za goniče, brake jazbečarje, jamarje, šarivce. Lastnik Lovska družina Rečica pri Laškem.

»VOJNIŠKA« za goniče, brake jazbečarje, jamarje in šarivce. Lastnik Lovska družina Vojnik. »ŽALEC« za goniče, brake jazbečarje, barvarje, jamarje, šarivce in ptičarje. Lastnik Lovska družina Žalec.

»ŽENČAJ« za goniče, brake jazbečarje in šarivce. Lastnik Lovska družina Rogatec.

»NEGOJNICA« za goniče in brake jazbečarje. Lastnik Lovska družina Rečica ob Savinji.

Foto C. Pogačar

Kinološka zveza Slovenije

Po lovskem svetu

Na slona

po Sports-Abield priredil Štefan Mikec

Že drugi dan se je nagibal h koncu, ko skupini lovcev, ki se je napotila v vročo Afriko na slone, še ni uspelo zalesti primernega orjaka in ga podreti, kot je bilo v načrtu. Toda nekaj trenutkov pozneje se je položaj tako spremenil, da se je zgodilo tisto, kar je bilo pred nekaj trenutki utopijsko; padel je velikan s skoraj sto kilogramov težkima okloma. To so bili najbolj pretresljivi trenutki, ki jih je doživel srečni lovec v zadnjih mesecih, ko je lovil bivoie, leoparda, leve, nosoroge, nevarne kače in velike divje prašiče.

Mimogrede naj bo omenjeno, da je slon izmed vseh velikanov najbolj iznajdljiv, največji, najbolj razdražljiv in verjetno zaradi svoje velikosti najbolj nevarna žival na svetu. Nekateri dobri poznavalci slonov ga po vsej pravici uvrščajo po iznajdljivosti takoj za človekom. Izpričana je njegova sposobnost premagovanja na tisoče kilometrov dolgih potovanj — potovanje prek planin, puščav in džungel; preplava celo morje — kadar išče hrano, sol in vodo. Da je v njegovo potovanje vključena tudi pot s plavanjem po morju, dokazuje primer iz leta 1959, ko je skupina skrajno žejnih in sestranih slonov planila v Indijski ocean na vzhodni afriški obali in priplavala na otok Lamu, kjer je povzročila pravo opustošenje. Gnani od silne lakote in žeje so docela uničili večino vrto, porušili večino dreves in pomendrali vse dosegljive izvire vode. In večina teh je postala plen edinega njihovega naravnega sovražnika — človeka.

V teku noči napravijo sloni pot, če je potrebno, dolgo tudi okoli sto kilometrov. Če se spotoma pasejo, tedaj polzijo z dolgimi koraki ob popolni tišini skozi gozdove in prek grmičja s hitrostjo okoli 30 kilometrov na uro. Odrasel slon potrebuje dnevno približno 200 litrov vode in nad 500 kilogramov hrane, da se obdrži ob svoji teži 6—7 ton v normalnem stanju. Če mu to manjka, je pripravljen napraviti vse, da zadosti svojim življenjskim potrebam. Dnevno porabi povprečno 16 ur za prehrano in pitje. Njegovi možgani so manjši od človeških, toda ti so pri njem v izredno debelem oklepu.

Od časa do časa kažejo sloni prave človeške lastnosti. Često se namreč upijajo do onemoglosti. Na splošno je znana živalska nagnjenost k uživanju določene hrane, ki je živalim posebno priljubljena. Za slone pomeni takšno vabo oreh Borassusove palme. Ti veliki in mesnati orehi odpadajo z drevesa proti večeru, ko pade dnevna temperatura in sloni se z njimi natrpavajo skozi vso noč. Ker so dovolj zreli, nastopi v ogromnih želodcih vrenje, katerega produkt je alkohol in ta učinkuje na njihove možgane. Naslednje jutro jih lahko vidimo naslonjene ob drevesa, enako kot iščejo opore veseli ponočnjaki po prekrokanih noči. To so zares patetične scene — vprav sramotne za tako dostojanstvene živali.

Slon se v glavnem boji in hkrati sovraži človeka in to ne brez razloga. Na tisoče ljudi se je že spravilo nadnje in jih pobijalo z ognjem, sulicami, jim kopalo jame in podobno. Med njimi je bilo največ žrtev zaradi strelav iz pušk, bodisi lovcev na slonovo kost ali divjih lovcev in neredko tako imenovanih športnikov, ki so leta in leta lazili za njimi in počasi redčili njihove vrste. Vse to je slona naučilo, da je začel bežati pred človekom; toda kadar je ranjen ali presenečen, napade človeka in ga pobije s takšno hudobnostjo in domiselnostjo, da je to težko opisati in še težje gledati.

Kadar se primeri, da slon navali na človeka, obračuna z njim v glavnem na sledeče načine:

1. Najprej ga stepta, da ostane od njega kašnata gmota, nakar ga vrže z rilcem med veje kakega bližnjega drevesa.
2. Pohodi žrtev do skrajnosti, nakar izrije v zemljo jamo, v katero pahne in zagrebe kašnato gmoto med glasnim trobljenjem in cepetanjem z nogami.
3. Pograbi z rilcem telo svojega največjega sovražnika in z njim udarja ob deblo drevesa.
4. Natakne človeka na okel in ga meče v zrak. Nato ga razposajeno ponovno nabada vse dotlej, dokler se ne naveliča te igre.

Poleg navedenih načinov obračuna s človekom obstoje še drugi prijem, ki se jih sloni poslužijo in tako pokažejo, kako merijo svojo maščevalnost nasproti svojemu največjemu nasprotniku. Navedeni načini obračuna bodo opozorili vsakega lovca, kaj lahko pričakuje, če bo za trenutek podcenjeval ali zanemarljivo pazljivost, kadar bo lovil na slone.

Kadar slon napada, lovec ne sme bežati na drevo, ker slon podre s svojo silo tudi veliko drevo. Če ga ne more podreti, ga s svojo ogromno silo tako strese, da bi vsakdo padel z drevesa kot jabolko. Razen tega je v stanju, da se vzpne na zadnji nogi in tako stegnjen doseže z rilcem višino do osem metrov. V skrajnem primeru se posluži tudi kakega hloda in z njim zbije pobeglega z visoke krošnje kot nič. Brž ko ima žrtev na tleh, jo čaka uničenje na eden od prej opisanih načinov.

Da bi se izognili napadom velikih živali, kot so na primer nosorogi, sloni ali bivoie, je priporočljivo, da se jim približamo z njihove leve strani. Njihova udarna moč in napadalnost na levo stran je nekoliko okrnjena, ker v levo ne vidijo in ne napadajo tako radi, kot to delajo v desno. Skratka, leva stran jim ni tako priročna kot desna. Seveda naletimo lahko tudi na slona levičarja in tedaj ne pomaga pravkar navedeno pravilo. V takih primerih lahko pomaga edinole sreča ali naključje.

Razume se, da zaradi tega ni potrebe za kakšno posebno bojazen pri lovu na najbolj veličastno divjad v svetovnem merilu. Takšni lovci so dandanes dobro organizirani in lovci spremljevalci že poskrbe, da tudi najbolj naiven lovec, ki prihaja za drag denar po slonove okle, odnese vsaj zdravo kožo. V Afriki je ustanovljenih nekaj družb, ki se bavijo izključno s spremljanjem petičnih lovcev na love in te organizacije med seboj tekmujejo v sposobnosti izkušenih lovcev-vodnikov in v številu ter kakovosti uplenjene divjadi.

Amerikanski lovec, ki si je lahko privoščil lov v letu 1957, je imel po lastni izjavi dovolj priložnosti, da pride do zaželenih trofeje. V spremstvu enega izmed najbolj izkušenih vodnikov v Afriki je zalazil več samcev, toda nobeden izmed njih ni imel dovolj močnih oklov. Zato se je odločil, da prihrani drago plačano dovoljenje za poznejši odstrel slona, ker je hotel dobiti takšnega, ki bi imel vsaj po 35 kg težke okle. Sicer je naletel na lov v bližini kraja Manyoni v Tanganjiki na čredo kakih dvesto slonov, pri katerih pa bi bilo prenevarno poskusiti lovsko

srečo. V nasprotnem bi tvegala naval mase kakih 1200 ton, kar ne bi bila šala. Poleg tega so bili veliki samci skrbno zavarovani s telesi čuječih in pazljivih samic.

Naslednji lov na slone, ki se ga je udeležil ta lovec v letu 1959 v predelih, imenovanih »brevodno in prazno grmičje«, južno od reke Galana v Keniji, je bil skrajno naporen in hkrati poln razočaranja; trajal je celih 30 dni. Z vodnikom in solovcem so naleteli na tej vroči in divji planoti na manjšo čredo samcev. Brž ko so se jim približali na strelno daljavo, je imel lepo priložnost, da podre orjaka z okli po okoli 40 kg. Toda ta mu ni bil dovolj. Hotel je zalesti težjega, ki naj bi bil v tem predelu. Nadaljnjih štiriindvajset dni napornih pohodov in zalezovanj pove, kako ga je polomil, ko ni pritisnil na onega z nekoliko lažjima trofejama. Od tega časa dalje ni videl niti enega, ki bi imel težje okle od 30 kg. Tako mu je preostalo namesto zelene trofeje dovolj naporov, razočaranja, fizičnih izčrpanj, neizmerne žeje, napadov muhe ce-ce in dolgih zasledovanj, kar so nujne karakteristike lova na to divjad.

Ker je imel dovoljen odstrel slona v letu 1959 in mu ta ni uspel, dovolilnica pa je veljala za dobo enega leta, mu ni preostalo drugega, ko da se vrne v Afriko naslednje leto. Tokrat so mu dali na voljo predel ob reki Tana, nedaleč od Indijskega oceana v južni Keniji. Na splošno je znano, da se zadržuje največ slonov v vsej Afriki v določenih obdobjih prav v predelu med rekama Galana in Tana.

Sleditev ali zalaz slona zahteva dovršeno poznavanje slonovih navad in njegovih telesnih potreb, če hočemo računati na morebiten uspeh. Omenjeni lovec je med dolgoletnim kolovratenjem za sloni v stotinah kilometrov in v napornih zalezovanjih nabral skoraj toliko izkušenj, kot jih zahtevajo za poprečnega poklicnega lovca vodnika. Med stotinami kilometrov napornih zasledovanj skozi nekaj let ga je spremljal poklicni lovec s sledilcem domačinom. Včasih je imel s seboj celo dva domačina. Izolani domačin pozna do podrobnosti »tembojeve« navade in lahko takoj pove, ali je sled samca ali samice, kako velik je slon, kako star je sled, ali je žival tekla ali šla v koraku in končno, če je samec, ali ima kaj prida okle. Ko je lovil v predelu reke Galana, je imel s seboj domačina po imenu Galu-Galu iz rodu Waliangulu. Ta je imel sposobnost, da je zavohal slone na razdaljo kilometer in pol, če je prihajal njihov dah z vetrom. Brž ko je padla odločitev za zasledovanje, se je naloga zamotala, saj je sočasno zahtevala vrsto sestavljenih izkušenj in vztrajnosti vsakogar, ki je bil v ekipi. Smer vetra je v takih primerih skrajno važen element. Sloni sicer ne vidijo daleč. Poskusi so pokazali, da vidijo le na razdaljo kakih trideset korakov ali manj, zato pa imajo izbornen voh in sluh kot nobena druga žival. Čim slon pravočasno zavoha človeka, se mu takoj umakne in takrat ga lovec ne bo več videl.

(Konec pride)

Šaljive

Čudno se je izrazil

Na uredništvo »Lovca« je poslal I. A. iz Z. dopis, v katerem opisuje, kako je s svojim lovskim tovarišem uplenil jazbeca. Poslal je tudi fotografijo. V spremnem dopisu pa je napisal: »V prilogi je slika lovca I. A., ki je ustrelil jazbeca in njegovega tovariša.«

-elf-

Posodi mi...

Janez je prišel k Tonetu in ga prosil, naj mu posodi puško za na srnjaka.

»Veš, da ti je ne dam; raje bi ti posodil ženo.«

Naslednji dan je bil Janez zopet pri Tonetu:

»Prosim te, posodi mi puško!«

-elf-

Čudna divjad

Nekje na Kobariškem je lovska družina imela občni zbor. Da bi gospodar nekako opravičil nepra-

F. Papež

vilnosti, ki so se med letom dogajale, je v svoj zagovor vnesel nekaj zapletenih tujk. S tem je dosegel, da ga člani niso razumeli in verjetno tudi sam sebe ne. Zato so lovci le kimali, kakor navadno ob podobnih primerih. Končno reče eden navzočih: »Tovariš gospodar, v govoru si večkrat omenil neke besede, ki se jih nisem mogel zapomniti. Verjetno

jih tudi drugi člani niso razumeli. Zato prosim, da jih ponoviš, če morebiti ne pomenijo kakšne divjadi ali celo zveri. Dobro bo, če lovci vedo, posebno če je to kaka napadalna zverina. Če je pa to divjad, ki bi potrebovala kaj nege, ji priskočimo na pomoč...« Gospodar ni ponovil in brž končal svoj govor.

A. G.